

Lokalna razvojna strategija LAG-a Karašica za razdoblje 2023. – 2027.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Podmjera 19.1. "Priprema pomoć" u okviru Mjere 19. "LEADER - CLLD"

LAG KARAŠICA

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

SADRŽAJ

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS	5
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a	5
1.1.1. Područje LAG-a	5
Slika 1: Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u.....	6
.....	6
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske.....	7
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u	8
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a.....	9
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a	10
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština.....	10
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a*.....	11
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a.....	11
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a.....	12
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a	13
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a.....	14
Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	15
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a	16
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a.....	17
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a	18
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja	20
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....	21
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....	21
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	22
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	22
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a.....	23
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a.....	24
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....	25
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a	26
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a	27
1.3. Demografske značajke LAG područja	29
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a.....	30

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a	30
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.	32
3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS	35
3.1. Opis partnerstva	35
Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)	36
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Skupština LAG-a Karašica)	36
Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor LAG-a Karašica)	37
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS	37
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS	38
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA	38
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize	38
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a	38
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS	41
5.1. Prikaz potreba LAG područja	41
Tablica 25: Potrebe LAG područja	41
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS	45
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS	45
Ruralna područja i dalje u svome prostoru imaju nedostatak i manjak kvalitete po pitanju društvene i socijalne infrastrukture u odnosu na urbana područja. Mjere ovog specifičnog cilja potaknut će da percipiramo zajednica kao izvor znanja i mjesto socijalnog i duhovnog razvoja. 46	
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje	47
Tablica 27: Intervencije u LRS	47
Tablica 28: Projekti suradnje	48
Tablica 29: Opis intervencija	49
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima	65
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP	67
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP	67
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS	69
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS	69
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS	70
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS	70
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP	73
7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS	76
7.1. Financijski plan provedbe LRS	76
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS	76

7.2. Akcijski plan provedbe LRS	76
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS.....	77
8. PRILOZI.....	78
Prilog 1. Popis kratica.....	79
Prilog 2. Karta LAG-a Karašica sa nazivima JLS.....	80
Prilog 3. Broj stanovnika po naseljima.....	81
Prilog 4. Popis zaštićenih kulturnih dobara.....	84

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

LAG Karašica je najveći LAG na području Osječko-baranjske županije. Obuhvaća sjeverozapadni, zapadni i dio središnjeg dijela Županije, odnosno pripada istočnom dijelu Kontinentalne Hrvatske. Površinski zauzima ukupno 1.584,83 km², što čini 38,2% površine Osječko-baranjske županije, te zauzima prostor od 2,8% ukupne površine Republike Hrvatske.

LAG Karašica čini 17 gradova i općina: gradovi: Belišće, Donji Miholjac, Našice i Valpovo, te općine: Bizovac, Donja Motičina, Đurđenovac, Feričanci, Gorjani, Koška, Magadenovac, Marijanci, Petrijevci, Podgorač, Podravska Moslavina, Punitovci i Viljevo.

Sjeverno-istočnim područjem LAG-a protječe rijeka Drava, krajnjim južnim dijelom prolazi rijeka Vuka, a od zapada prema istoku rijeka Karašica, po kojoj je LAG dobio i ime. Sve ove rijeke pritoke su Dunava, stoga područje LAG-a pripada i Hrvatskom Podunavlju.

Nadalje, LAG Karašica graniči sa Republikom Mađarskom, nalazi se na koridoru koji povezuje podunavske regije sa Jadranom preko Zagreba i Karlovca do Rijeke, te Bosne i Hercegovine do Ploča (koridor 5C). Prednost ovakvog položaja je blizina Osijeka kao središta županije, povezanost sa autocestom za Zagreb, blizinom željeznice i Zračne luke Osijek, te uskoro, u punom profilu, dostupnim i pan-europskim koridorom.

Područje LAG-a smješteno je u prirodnom okruženju koje je bogato prirodnim resursima (poljoprivrednim zemljištem, vodom, šumama, geotermalnim izvorima i dr.)

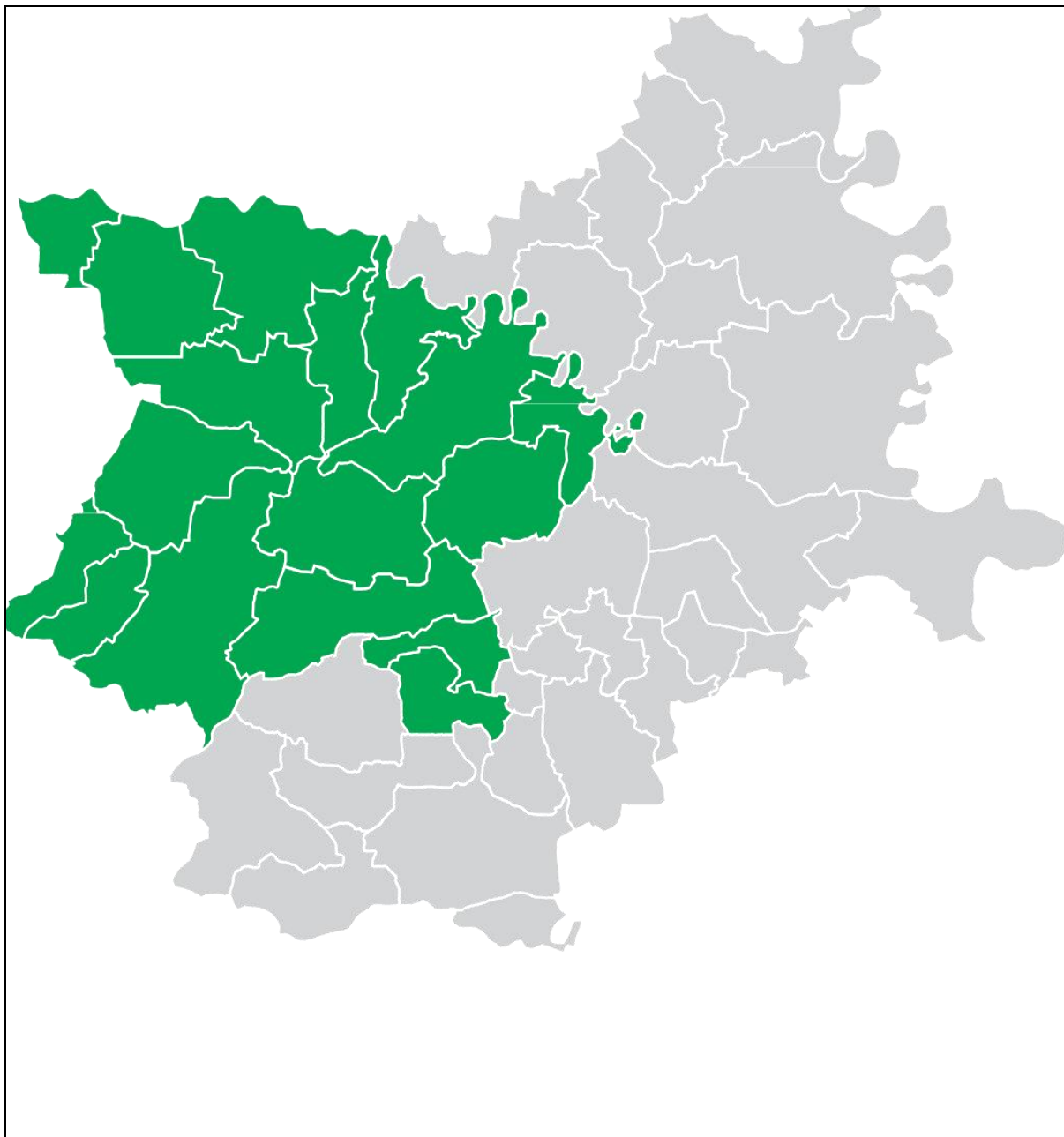
Prema posljednjem popisu stanovnika iz 2021. godine, LAG Karašica broji 70.141 stanovnika odnosno 27,43% stanovnika Županije. LAG obuhvaća 123 naselja, a prosječna gustoća naseljenosti je 41,91 stanovnik na km².

Podrobnija analiza međutim otkriva da je riječ o heterogenom prostoru neujednačenom po svojoj veličini, broju i gustoći naseljenosti pojedinih gradova i općina. Unutar LAG područja su tri grada (Belišće, Našice i Valpovo) koji su po svojoj površini manji od pojedinih općina, ali su gušće naseljeni, što je vidljivo u Tablici 1., a detaljnije informacije se nalaze u prilogu 3.

Područje LAG-a dio je područja koje je nekada bilo prekriveno Panonskim morem, a njegovim povlačenjem ovdje je formirana blago valovita ravnica. Prevladavajuća geološko-litološka struktura ovog područja su barski i kopneni prapor i les. S gledišta poljoprivredne proizvodnje najvrjedniji su viši tereni lesnih platoa kakav je Đakovački ravnjak koji prolazi južnim dijelom LAG-a Karašica. Jedan od čestih geomorfoloških oblika su i aluvijalne ili naplavne ravni i deluviji, a karakterizira ih munjevito tlo gline pomiješano sa pijeskom i pretaloženim praporom.

Tektonskim spuštanjem terena nastao je još jedan karakteristični reljefni oblik za ovaj kraj – fluvijalno močvarno područje. Također su prisutne i riječne terase i praporne zaravni koje na svojim rubnim dijelovima pružaju mogućnosti za naseljavanje i poljoprivrednu proizvodnju.

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km ²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
Belišće	8.884	Navedeno u prilogu 3.	Navedeno u prilogu 3.	68,75	129,22	3.369
Donji Miholjac	8.031			134,63	59,65	2.937
Našice	14.291			200,32	71,34	5.254
Valpovo	9.784			142,66	68,58	3.667
Bizovac	3.733			85,65	43,58	1.375
Donja Motičina	1.334			51,67	25,82	480
Đurđenovac	5.332			121,01	44,06	2.119
Feričanci	1.725			45,90	37,58	664
Gorjani	1.246			52,49	23,74	474
Koška	3.169			122,00	25,98	1.152
Magadenovac	1.579			112,06	14,09	591
Marijanci	1.951			65,72	29,69	706
Petrijevci	2.485			55,60	44,69	906
Podgorač	2.455			130,84	18,76	894
Podravska Moslavina	954			44,41	21,48	331
Punitovci	1.562			39,34	39,71	537
Viljevo	1.626			111,78	14,55	600
Ukupno LAG	70.141			123	70.141	1.584,83
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	03184769995					
Adresa sjedišta	Kralja Petra Krešimira IV.6B, Valpovo					
Adresa podružnica	Podružnica Našice: Trg dr. Franje Tuđmana 7					
Kontakt telefon	+385 31 500 842					
Kontakt e-mail	ivan@lag-karasica.com					
Mrežna stranica	www.lag-karasica.com					

Izvor: Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Reljefna obilježja LAG-a Karašica pretežito su nizinska i ne odudaraju previše od ostatka županije, dok krndijsko i diljsko pobrđe ima bitno različita geomorfološka obilježja i pružaju dobru osnovu za vinograde i voćnjake.

Područje LAG-a dio je područja koje je nekada bilo prekriveno Panonskim morem, a njegovim povlačenjem se na tom prostoru formirala blago valovita ravnica. S aspekta poljoprivrede, najvrjedniji su viši tereni lesnih platoa i zaravni kakav je Đakovački ravnjak koji prolazi južnim dijelom LAG-a Karašica. Također, prisutne su i riječne terase i praporne zaravni koje na svojim rubnim dijelovima pružaju mogućnosti za naseljavanje i poljoprivredu.

Područje LAG-a odlikuje umjereno topla, kišna klima koju u ovom prostoru karakterizira prosječna godišnja temperatura od 10 stupnjeva Celzijevih dok srednja mjesečna varira između -1 i +21 stupanj.

Prema ocjeni kvalitete tla i analizom koja obuhvaća obvezne parametre, zemljište na području LAG-a spada u kategoriju obradivih poljoprivrednih površina koje se razvrstavaju u tri potkategorije: najviša kvaliteta tla je klasa dobro obradivih tala; umjereno ograničena tla i ograničeno obradiva; dok se zemljišta nepogodna za obradu razvrstavaju u kategoriju privremeno nepogodnih tala i trajno nepogodnih tala. Najvrjednija kategorija zemljišta na području LAG-a nalazi se u okruženju naselja Gorjani. Druga kategorija obradivih zemljišta zastupljena je na području Našica, dok trećoj kategoriji obradivih tala pripadaju tla zapadnog dijela LAG-a. Trajno nepogodna tla za obradu mogu se izdvojiti svega na dvije lokacije i to područje oko Viljeva i dio područja oko Feričanaca i Donje Motičine.

Područje LAG-a raspolaže značajnim vodnim kapacitetima zahvaljujući prije svega rijeci Dravi koja ima značajne zalihe podzemnih voda, a zatim i njenim pritokama: Karašici i Vučici koje imaju razgranatu prežu svojim malih pritoka. Zbog bogatstva nadzemnih i podzemnih voda kojima raspolaže LAG, vode predstavljaju značajan razvojni resurs. Nadalje, područje LAG-a Karašica je prekriveno šumskim područjem na 42.593 ha ili 28% prostora LAG-a što predstavlja oko 1,5% ukupne šumske površine u RH, a upravljanje šumama je najvećim dijelom povjereno trgovačkom društvu Hrvatske šume d.o.o., Šumarijama Našice, Osijek i Požega.

Na području LAG-a prisutne su i mineralne sirovine i geotermalni izvori, naročito na području Panonskog gorja koja su postala izvor građevinskih sirovina poput eksploatacije kamena, opekarske gline, građevinskog pijeska i cementnog lapora. Nafta i plin se na području LAG-a eksploatiraju na ukupno 8 naftnih i jednom plinskom polju. Naftna polja su: Bizovac, Števkovica, Obod, Obod-Lacići, Kućanski-Kapelna, Bokšić-Klokočevci te dio polja Crnac. Plinsko polje je Bokšić. Prema istraživanju INA-e na području LAG-a Karašica postoje značajni potencijali korištenja geotermalne energije. Posebno se izdvajaju geotermalne bušotine: Slavonija 1, Madarinci 1, dok je bušotina Bizovac 4 u funkciji proizvodnje tople vode u sklopu „Bizovačkih toplica“.

Biološka i krajobrazna raznolikost LAG-a bitno pridonosi i očuvanju biološke raznolikosti u Republici Hrvatskoj, zbog čega je veliko područje u obuhvatu ekološke mreže RH, koja je uključena u europsku mrežu Natura 2000.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Na području LAG-a su se često izmjenjivale prevlasti različitih osvajača i okupatora ostavljajući time utjecaj na brojne pravne, ekonomske, socijalne, političke, urbanističke i ostale aspekte života čitavog područja. Povijesna događanja i izmjene različitih stranih utjecaja očituju se i u bogatoj kulturnoj i povijesnoj baštini.

Do 7. stoljeća ovo je područje obilježeno rimskom prevlašću, stalnim prijetnjama i napadima barbarskih plemena. U 9. stoljeću prvi puta je formirana samostalna hrvatska država koja traje do smrti hrvatskog kralja Petra Svačića 1097. godine, a pet godina kasnije sklapanjem Pacta Conventa Hrvatska je ušla u personalnu uniju s Mađarima čine je započeo snažan utjecaj Mađara na ovim područjima. Tijekom 14. stoljeća pod utjecajem plemićkih obitelji Gorjanski, Alšanski, Našički, Korodski, Horvati i Iločki, razvijaju se gradovi i grade franjevački, dominikanski i augustinski samostani. U to doba počinju prvi prodori Turaka, a turska prevlast traje sve do 1687. godine. Pobjedom nad Turcima počinje period Habsburškog i Austro-Ugarskog utjecaja koji završava tek Prvim svjetskim ratom. Turbulentna povijesna događanja obilježavaju čitavo 20. stoljeće koje kulminira Domovinskim ratom za nezavisnost, te velikim ratnim razaranjima, ljudskim žrtvama i materijalnoj šteti osobito na području sjevernog dijela LAG-a.

Područje LAG-a raspolaže sa 25 zaštićenih pokretnih i 78 nepokretnih kulturnih dobara i jednim nematerijalnim kulturnim dobrom. Važno je izdvojiti Mali i veliki dvorac plemićke obitelji Pejačeviću Našicama unutar kojeg se nalazi i muzej posvećen Dori Pejačević i Izidoru Kršnjavom. U okolici Našica nalazi se i nepokretno kulturno dobro – crkva sv. Antuna Padovanskog s jednim od najznačajnijih franjevačkih samostana u ovom dijelu RH, kao i jedna od rijetko očuvanih crkvi templarskog reda iz 13. stoljeća (crkva sv. Martina u Martinu).

U Donjem Miholjcu nalaze se dva dvorca – stariji miholjački dvorac koji je izgrađen početkom 19. stoljeća od stane barunice Marije Ane, rođene Pejačević, udate za Josipa Ignaca Hilleprand von Prandau, te drugi noviji dvorac koji je pripadao grofovskoj obitelji Mailath, a koji je kulturno dobro.

Značajan je i kompleks dvorca Prandau-Normann u Valpovu koji se zbog toga često naziva grad muzej. Današnji kompleks dvorca razvio se iz srednjovjekovne utvrde, te ga je u 18. stoljeću plemićka obitelj Hilleprand von Prandau pretvorila u dvorac i uredila kao park – perivoj engleskog tipa kojeg okružuje šuma Zvjerinjak. Pored parka očuvane su i nekadašnje konjušnice, a ista grofovska obitelj ostavila je u kulturno i povijesno naslijeđe i kuriju izgrađenu tridesetih godina 19. stoljeća u Bizovcu. Sa uređenim sustavom grijanja, vodovodom i kanalizacijom kao i stilom i načinom gradnje kurija se smatra primjerom suvremene i ekskluzivne gradnje 19. stoljeća, s uvidom u način života plemstva onoga vremena.

Nematerijalna kulturna baština prepoznaje Kraljice ili Ljelje u Gorjanima – od 2009. godine nalaze se na UNESCO-voj listi nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Radi se o djevojačkim povorkama koje se održavaju na blagdan Duhova (sudjeluju na svečanoj misi, izvode tradicionalan ples, obilaze selo uz pjevanje prigodnih tekstova).

Nadalje, vrijedan kulturni resurs s velikim turističkim potencijalom je Vinski podrum u Feričancima („Stari podrum“). Podrum je izgradila plemićka obitelj Mihalović na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće. Danas se tu nalazi Vinska cesta „Put frankovke“ kojom se nastoji povezati enološka i gastronomska ponuda, ali i ponuda ostalih proizvoda ovog kraja.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a*

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Belišće	7	-	-	2	1	-	-
Donji Miholjac	4	1	-	6	2	1	-
Našice	8	1	-	11	1	7	1
Valpovo	4	1	-	1	1	1	-
Bizovac	6	-	-	3	1	-	-
Donja Motičina	1	-	-	-	-	-	-
Đurđenovac	3	1	-	1	-	-	-
Feričanci	4	-	-	1	1	-	-
Gorjani	2	-	-	2	1	1	1
Koška	2	-	-	-	1	-	1
Magadenovac	1	-	-	2	1	1	-
Marijanci	1	-	-	-	1	-	-
Petrijevci	1	-	-	-	-	1	-
Podgorač	5	-	-	2	-	-	-
Podravska Moslavina	-	-	-	-	-	-	-
Punitovci	-	-	-	-	-	-	-
Viljevo	1	-	-	-	-	-	-
Ukupno LAG (detaljnije u Prilogu 4.)	50	4	0	31	11	12	3

Izvor: Ministarstvo kulture i medija

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Područje LAG-a Karašica spada u geografsku regiju Istočne Hrvatske na čijem prostoru se nalaze dvoje krajobrazne jedinice: nizinska – područje Sjeverne Hrvatske (veći dio prostora LAG-a) sa cjelinama unutar kojih dominira agrarni krajobraz i blago brežuljkasti prostor sa voćnjacima i vinogradima (Panonsko gorje i područje Krndije). Nadalje, kao osobito vrijedne izdvajaju se sljedeće krajobrazne cjeline na području LAG-a: poplavne doline Drave (uz cijeli tok na području LAG-a, te uzvodno); poplavne šume (na relaciji od Čađavice do Poganovaca) i ribnjaci (na području Našica, Đurđenovca i Donjeg Miholjca).

Biološka raznolikost LAG-a, relativno je velika i ocjenjuje se na temelju prostorne razdiobe glavnih tipova staništa prema rezultatima projekta Kartiranje staništa RH (izvor podataka: Državni zavod za zaštitu prirode).

Razvoju raznolike i brojne faune pogodovali su različiti biotopi na prostoru LAG-a. Na području LAG-a obitavaju predstavnici većine europskih vrsta, ali i veliki broj zaštićenih vrsta. Svojom bio raznolikošću posebno se ističe područje „Podpanj“ kod Donjem Miholjca, zaštićeno kao posebni ornitološki rezervat, kao i područja poplavnih nizina uz Dravu, te

ribnjaci koji svojim karakteristikama zadovoljavaju kriterije Ramsarske konvencije o močvarnim područjima. U osobito vrijedne dijelove prirode spadaju i šumski kompleksi, uključujući bazen između Čađavice i Poganovaca te šumski kompleks na Krndiji.

Prostorno prirodno i dijelom kultivirano područje rijeke Drave stavljeno je 2008. godine pod preventivnu, a 2011. godine pod trajnu zaštitu u kategoriji Regionalnog parka. Zaštita na području LAG-a odnosi se na područje koje prati prirodni tok rijeke Drave.

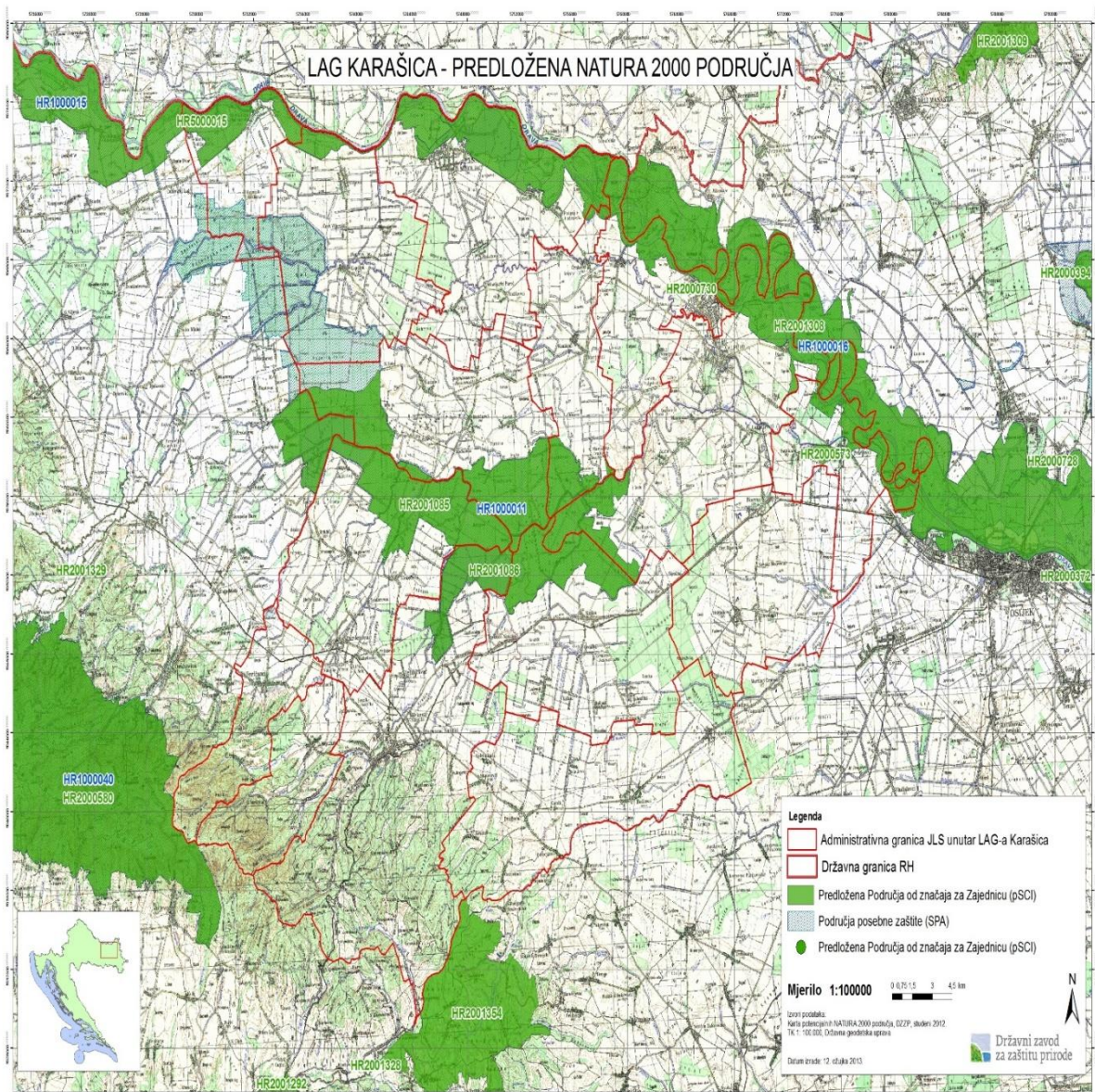
U tablici 3 pod nazivom Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a vidljivo je da na području LAG-a prevladava kategorija Spomenik parkovne arhitekture uglavnom na područjima gradova Valpovo, Našice i Donji Miholjac. Regionalni park Mura-Drava se nalazi na području općina Belišće, Marijanci, Petrijevc, Podravska Moslavina, Valpovo i Viljevo, a posebni rezervat Potpanj i Park prirode Pauk nalaze se na području Donjeg Miholjca i Feričanaca.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Regionalni park	Mura – Drava	87.448,70	2011.	Belišće, Marijanci, Petrijevc, Podravska Moslavina, Valpovo i Viljevo
Posebni rezervat	Potpanj	90,22	1998.	Donji Miholjac
Park prirode	Papuk	34.306,81	1999.	Feričanci
Spomenik parkovne arhitekture	Park kraj dvorca u Našicama	53,94	1949.	Našice
Spomenik parkovne arhitekture	Valpovo – park oko dvorca	28,97	1958.	Valpovo
Spomenik parkovne arhitekture	Donj Miholjac – park uz dvorac	14,36	1958.	Donji Miholjac
Ukupno LAG	6			

Izvor: *Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja*

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Prometna povezanost je pretpostavka za razvoj gospodarstva. Podravski koridor koji povezuje Istočnu Hrvatsku sa Središnjim Jadranom i skorašnji TEM (Trans European Motorway), kao euro regionalna poveznica na pravcu Baltik-Srednja Europa-Jadran je potrebno maksimalno iskoristiti i staviti u funkciju održivog razvoja.

Najvažniji postojeći prometni pravci za ovo područje su autocesta A3 (E 70- Posavska autocesta), te državna cesta D2 (Podravska magistrala). Osim državnih cesta koje su pod ingerencijom Hrvatskih cesta, postoji još i mreža županijskih i lokalnih cesta kojima upravlja Uprava za ceste Osječko-baranjske županije, te nerazvrstane ceste pod upravljanjem jedinica lokalne samouprave. U periodu od 2016. pa do danas najveći broj obnovljenih županijskih i lokalnih cesta upravo se nalaze na području LAG-a. Nadalje, situacija sa željezničkim prometom zadnjih godina je sve lošija. Naime, dolazi do ukidanja pojedinih željezničkih linija što zbog rekonstrukcije, a što zbog racionalizacije u HŽ-u. Sve to rezultira i smanjenjem broja putnika u željezničkom prijevozu. Za područje LAG-a je bitan željeznički pravac Osijek-Našice-Zagreb, te lokalni pravci Nova Kapela-Našice i Bizovac-Belišće.

Riječni promet predstavlja značajan razvojni potencijal jer je riječ o ekološki najprihvatljivijem, ali i najjeftinijem obliku prijevoza. Bitno je naglasiti da je putnički promet velikih riječnih kruzera u Osijeku u stalnom porastu što je svakako potencijal za turistički razvoj na području LAG-a.

Zračna luka Osijek nalazi se u neposrednoj blizini LAG područja i bitna je razvojna komponenta za područje LAG-a, oživljavanje zračnog prometa preko zračne luke Osijek u skladu je sa ciljevima politike ruralnog razvoja kako cijele RH, tako i područja LAG-a. (Stanje komunalne infrastrukture vidljivo je u tablici 4)

Infrastrukturu vodoopskrbe na području LAG-a je neophodno obnoviti i unaprijediti. Na području LAG-a stanovništvo se opskrbljuje vodom za piće na tri različita načina: 1. Putem priključenja na javni vodoopskrbni sustav; 2. Putem lokalnih vodovoda i drugih vodoopskrbnih objekata odnosno vodovoda koji nisu uključeni u sustav organizirane komunalne djelatnosti i 3. Putem individualne vodoopskrbe pomoću zdenaca, pumpi i slično na privatnim zemljištima i za osobne potrebe domaćinstva. Uređenje sustava javne odvodnje je prioritet za očuvanje okoliša i zdravlja stanovništva.

U organizirani sustav gospodarenja otpadom u smislu sakupljanja i odlaganja komunalnog otpada na području LAG-a obuhvaćeno je gotovo 100% stanovništva. Na području LAG-a tri su odlagališta, ali nemaju dovoljan kapacitet da zaprime sav otpad. Važno je napomenuti da se u zadnjih nekoliko godina sustavno radi na provedbi mjera odvojenog skupljanja otpada kroz ulaganje u izgradnju reciklažnih otoka i reciklažnih dvorišta, organizaciju odvoza glomaznog otpada, akcijama skupljanja papira i slično, ali i edukaciju građana. Nažalost, još uvijek ima dosta lokacija na LAG području sa „divljim deponijama“, odnosno otpadom onečišćenog tla. Jedan od prijedloga za rješavanja ovih problema je i udruživanje više jedinica lokalne samouprave u zajedničkoj provedbi mjera gospodarenja otpadom.

Što se energenata tiče, prisutna je eksploatacija sirove nafte iz 8 naftnih polja, a područjem prolazi i jedan naftovod. Proizvodnja električne energije postoji samo u okviru industrijskog kombinata u Belišću, ali namijenjena isključivo za potrebe proizvodnje. Geotermalna energija koristi se zasad jedino u sklopu kompleksa Bizovačkih toplica.

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	12,47
Državna cesta	Km	176,05
Županijska cesta	Km	239,20
Lokalna cesta	Km	197
Nerazvrstana cesta	Km	614,91
Željeznička pruga	Km	71,19
Biciklističke staze	Km	34,878
Međunarodne zračne luke	Broj	N/P
Ostale zračne luke	Broj	N/P
Morske luke	Broj	N/P
Riječne luke	Broj	N/P
Elektr. ener. kablovi	Km	867,36
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	100
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	
Plinovod	Km	590,131
Vodovod	Km	800,736
Kanalizacija	Km	306,16
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	4
Centri za gospod. otpadom	Broj	1
Pretovarni centri	Broj	N/P

Izvor: Jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave, lokalne i regionalne razvojne agencije

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Društvena infrastruktura obuhvaća skup uslužnih djelatnosti u području zdravstva, socijalne zaštite, kulture, sporta i obrazovanja kojima se pored zadovoljenja specifičnih potreba stanovništva postiže i viši standard i kvaliteta života na nekom području. Obrazovna infrastruktura na području LAG-a obuhvaća ustanove predškolskog odgoja, osnovne i srednje škole.

U tablici 5 vidljivo je da većina gradova i općina na području LAG-a ima dječje vrtiće, a područje raspolaže s 15 ustanova predškolskog obrazovanja. Njihova najveća koncentracija je u gradovima s većim brojem stanovnika: Našicama i Valpovu. Na području LAG-a postoji 19 osnovnoškolskih ustanova, od kojih su u Našicama četiri, Donjem Miholjcu i Valpovu dvije, a ostale jedinice lokalne samouprave imaju po jednu osnovnu školu osim Donje Motičine, Marijanaca i Podravske Moslavine. Nadalje, na području LAG-a su četiri srednjoškolske ustanove (u Donjem Miholjcu, Našicama, Valpovu i Đurđenovcu). Svaka srednja škola nudi izobrazbu u različitim strukovnim trogodišnjim i općim četverogodišnjim programima osim srednje škole u Đurđenovcu koja nudi većinom strukovna obrazovanja vezana uz šumarstvo i drvenu industriju, te u manjem opsegu druga strukovna zanimanja (automehaničar, strojobravar i sl.). Visokoškolskih i znanstvenih ustanova na području LAG-a nema, te je stanovništvo u tom smislu orijentirano uglavnom na Osijek.

Zdravstvena infrastruktura na području LAG-a obuhvaća bolnice, domove zdravlja i opće ambulante, stomatološke ambulante i ljekarne. Na području LAG-a nalaze se tri bolnice od kojih jedna u Našicama, a dvije u Bizovcu u sklopu Lječilišta Bizovačke toplice. Također, na LAG području nalazi se Dom zdravlja Osječko-baranjske županije koji djeluje kroz 18 općih ambulanti, svaka jedinica lokalne samouprave osim Donje Motičine ima svoj dom zdravlja i/ili ambulantu. Područje ima i 26 stomatoloških ambulanti i ljekarni.

Nadalje, područje LAG-a obiluje kulturnim manifestacijama i događanjima, pa se tijekom godina izgradila i određena infrastruktura kulturnih ustanova (Amatersko kazalište u Belišću izgrađeno 1956. godine, Muzej Belišće, Zavičajni muzej Našice i Muzej Valpovštine). Za kulturna događanja manja mjesta uglavnom koriste infrastrukturu dobrovoljnih vatrogasnih domova

Socijalna skrb na području LAG-a je organizirana u okviru tri područna ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad koji se nalaze u Donjem Miholjcu, Valpovu i Našicama.

Domovi za starije i nemoćne osobe nalaze se u svakoj mikro regiji LAG-a ukupno njih 8, a dom za skrb o djeci u Valpovu (SOS Dječje selo Ladimirevci). Svaka pojedina jedinica lokalne samouprave u okviru programa javnih potreba u socijalnoj skrbi i zdravstvu, subvencionira troškove socijalno i zdravstveno najugroženijim stanovnicima. U domeni sporta važno je za istaknuti da je sportsko djelovanje organizirano putem udruga koje djeluju unutar Športske zajednice Osječko-baranjske županije, a koja podupire rad 14 granskih saveza. Sportska infrastruktura na području LAG-a je relativno dobra jer gotovo sve jedinice lokalne samouprave raspolažu sa sportskom dvoranom i nogometnim igralištem koje se koriste za najzastupljenije sportove.

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	68
Kazališta	Broj	2
Kino dvorane	Broj	4
Knjižnice	Broj	5
Muzeji	Broj	4
Vatrogasni dom	Broj	56
Ambulanta	Broj	16
Dom zdravlja	Broj	4
Bolnica	Broj	1
Vrtići	Broj	19
Ostali predškolski objekti	Broj	2
Osnovne škole	Broj	39
Srednje škole	Broj	3
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	19
Sportske građevine (otvorene)	Broj	98
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	n/p
Dom za starije i nemoćne	Broj	8
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	n/p

Izvor: Jedinice lokalne samouprave jedinice područne (regionalne) samouprave, lokalne i regionalne razvojne agencije

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Stanje gospodarstva na području LAG-a Karašica nužno je sagledati u korelaciji sa nacionalnim i regionalnim kontekstom. U posljednjih nekoliko godina sve je izraženija globalna ekonomska kriza koja usporava razvoj gospodarstva, a rast bruto društvenog proizvoda ili stagnira ili se mjeri negativnim predznakom. Ekonomski oporavak na nacionalnoj razini je znatno usporen, a dodatno je otežan potresima, pandemijom i rastom cijene energenata, stoga će stvarni ekonomski oporavak biti dugotrajan i zahtijevati dodatne napore i sve inovativnije i učinkovitije ekonomske reforme. U tablici 6. su definirani razvojni pokazatelji LAG područja: razvojni pokazatelji JLS-ova - članica LAG-a obzirom na razvojnu skupinu prema indeksu razvijenosti, stupnju razvoja pojedine JLS, prosječan dohodak po stanovniku za svaku JLS; prosječnu stopu nezaposlenosti; prosječni izvorni prihod po stanovniku; stopu nezaposlenosti, kretanje stanovništva, indeks starenja i stupanj visoko o obrazovanog stanovništva. Prema podacima iz siječnja 2021. vidljiva je regionalna nejednakost i neujednačenost razvoja gospodarstva između ruralnih sredina i gradova. Najveći prosječni dohodak po stanovništvu imaju Našice, a najniži dohodak ima Podgorač koji je također i sa najvećom prosječnom stopom nezaposlenosti.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore za period 2018 – 2020 vidljiv je lagani porast broja poduzetnika. U 2018. godini ukupno je 756 poduzetnika (742 poduzetnika klasificirana prema NKD 2007., dok su 14 poduzetnika ostale djelatnosti). U 2019. godini bilo je aktivno 823 poduzetnika (809 poduzetnika klasificirana prema NKD 2007., dok je 14 poduzetnika u ostalim djelatnostima. Prema podacima iz 2020. godine broj poduzetnika u odnosu na 2018. godinu se povećao za 136. (Broj aktivnih poduzetnika u 2020 je 878 - klasificirana prema NKD 2007., dok je 14 poduzetnika iz ostalih. djelatnosti). (Tablica 8)

Nadalje, broj obrtnika na LAG području prema dostupnim podacima Hrvatske gospodarske komore u periodu od 2018- 2020. je također u porastu. Broj obrta u proizvodnoj djelatnosti se povećao za 41, a broj obrta u uslužnim djelatnostima se povećao za 73. (Tablica 9)

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na području LAG-a su prisutne različite strukture poljoprivrednih gospodarstava. Najčešći organizacijski oblik su OPG-ovi, a najveći broj OPG-ova nalazi se na području grada Našica - 528, a najmanje ih je na području općine Donja Motičina - svega 53. Ako se usporede i ostali oblici poljoprivrednih gospodarstava kao što su SOPG, Obrti, Trgovačka društva i Zadruge, vidljive su značajne razlike unutar LAG područja. Potrebno je naglasiti da je u stalnom porastu broj ekoloških proizvođača. Budući da je najveći broj OPG-ova na području Našica, tu je i prisutan najveći broj ekoloških proizvođača – njih 58. Na cijelom LAG području od ukupno 3.858 OPG-ova, broj ekoloških proizvođača je svega 284. (Tablica 10) Potrebno je naglasiti da su obiteljska poljoprivredna gospodarstva izuzetno važna ne samo za gospodarski razvoj, već i za očuvanje prirodnih resursa. Sve je veća potražnja za „sigurnom i zdravom hranom“, a to je prilika i za regionalni razvoj, ali i za sve važniju modernizaciju poljoprivrede, ekološke i organske poljoprivrede te stvaranje prilika za bolji plasman proizvoda i povlačenje sredstava iz EU fondova.

U tablici 11 je iskazana ekonomska veličina poljoprivrednih gospodarstava (EUR). Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju najviše je onih do 3.000 EUR – ukupan broj „najmanjih“ je 2.284; najveći broj ove vrste gospodarstava je u Našicama (363) a najmanje ih je u Donjoj Motičini – svega 33. Ukupan broj gospodarstava koji su ekonomske veličine preko 100.001 EURA i više je 159, najviše ih je u Donjem Miholjcu (27) a po 2 su u Feričancima i Podravskoj Moslavini.

Što se tiče šumskih i poljoprivrednih površina, prema podacima Ministarstva poljoprivrede i Hrvatskih šuma na području LAG-a ukupno je 80.988,93 ha poljoprivrednih površina. U tablici 12. navedeni su podaci prema kategorijama (livade, voćnjaci, vinogradi, pašnjaci, oranice, šumsko zemljište, kao i broj parcela u ARKOD-u). Najveću površinu zauzima poljoprivredna površina (80.998,93 ha), a najmanje je vinograda – svega 170,71 ha.

Zahvaljujući prirodnim, povijesnim i kulturnim bogatstvima turizam na području LAG-a predstavlja značajan potencijal za razvoj. Potreba za sve većom sinergijom turizma, poljoprivrede, ekologije i zdravstva kao doprinosa kvaliteti života na ovom području, ukazuje na važnost međusobne podrške, suradnje i partnerstva javnog, privatnog i civilnog sektora.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Belišće	4	97,954	23.888,40	1.849,80	0,29327	90,94	96,30	0,132908
Donji Miholjac	4	99,161	24.094,40	1.353,40	0,21268	94,06	111,50	0,147557
Našice	5	100,656	26.078,20	1.609,60	0,27310	95,80	81,30	0,178831
Valpovo	4	99,706	25.568,80	1.387,20	0,21605	94,40	82,40	0,154058
Bizovac	3	96,55	22.340,80	1.376,10	0,25855	91,80	119,10	0,0927463
Donja Motičina	1	92,634	19.448,20	1.100,90	0,34686	85,89	67,60	0,0437376
Đurđenovac	2	93,053	19.714,90	954,00	0,34398	85,08	102,10	0,0861495
Feričanci	3	95,604	22.707,90	1.351,60	0,30471	88,64	104,90	0,0941086
Gorjani	2	94,209	17.973,30	1.503,10	0,26779	89,52	109,50	0,0547421
Koška	2	93,682	20.194,60	1.270,00	0,32981	88,31	93,20	0,0601211
Magadenovac	2	94,847	18.970,60	3.430,00	0,29807	88,87	127,20	0,054955
Marijanci	2	94,275	18.970,60	1.222,80	0,26219	87,87	96,40	0,0513001
Petrijevci	3	97,79	22.569,50	1.476,20	0,21551	94,23	129,20	0,100802
Podgorač	1	89,828	15.113,70	1.397,00	0,43011	90,81	102	0,0406977
Podravska Moslavina	1	92,316	16.503,50	1.097,50	0,28625	83,71	86,90	0,04
Punitovci	2	95,337	18.371,80	1.398,80	0,25714	93,30	93,20	0,0535714
Viljevo	1	90,998	15.575,20	1.098,70	0,34008	85,40	112	0,0462963
Ukupno LAG	n/p	n/p	20.453,70	1.463,34	0,290362	89,72	100,28	0,0842701

Izvor: *Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije*

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	1568	69	3991	115	418	564	1057	354	139	64	143	6	445	55	933	1522	1030	114	69	0	0	12.656
2019.	1248	77	4153	101	413	572	1230	274	122	54	136	3	466	59	1056	1563	1039	116	170	0	0	12.852
2020.	1413	67	3941	105	422	590	1164	406	231	57	169	14	360	74	1479	1444	1158	131	221	0	0	13.446

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj poduzetnika ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	101	1	119	7	16	88	144	33	36	24	3	12	92	13	0	13	13	8	19	0	0	756 (742 prema NKD 2007., a 14 poduzetnika ostale djelatnosti)
2019.	108	1	134	7	15	106	152	38	41	26	3	11	99	13	0	13	14	8	20	0	0	823 (809 prema NKD 2007., a 14 poduzetnika ostale djelatnosti)
2020.	112	1	145	8	15	124	160	40	52	31	3	12	103	13	0	14	15	10	21	0	0	892 (878 prema NKD 2007., a 14 poduzetnika ostale djelatnosti)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	358	648	1.006
2019.	380	693	1.073
2020.	399	721	1.120

Izvor: Hrvatska obrtnička komora

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Belišće	232	60	4	3	0	3	10
Bizovac	148	62	1	6	1	1	19
Donja Motičina	53	4	1	0	0	0	5
Donji Miholjac	513	69	18	20	0	2	31
Đurđenovac	290	50	5	3	1	1	25
Feričanci	86	16	7	4	1	0	6
Gorjani	111	7	3	3	0	0	6
Koška	256	37	8	9	2	0	30
Magadenovac	231	11	2	9	0	0	9
Marijanci	165	39	0	4	0	0	7
Našice	528	80	25	19	1	3	58
Petrijevci	83	34	5	5	0	0	8
Podgorač	291	20	7	6	0	0	9
Podr. Moslavina	159	8	2	2	0	1	4
Punitovci	200	12	9	3	0	0	7
Valpovo	243	97	4	15	1	3	37
Viljevo	269	17	6	4	0	0	13
Ukupno LAG	3.858	623	107	115	7	14	284

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - AGRONET

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Belišće	169	61	23	32	12	5
Donji Miholjac	284	130	76	79	26	27
Našice	363	166	50	50	11	16
Valpovo	288	85	32	30	9	18
Bizovac	96	48	25	31	8	10
Donja Motičina	33	14	5	3	3	10
Đurđenovac	162	85	46	37	10	10
Feričanci	66	28	11	7	0	2
Gorjani	34	34	18	20	15	3
Koška	146	74	29	37	12	14
Magadenovac	116	52	23	37	16	10
Marijanci	98	46	17	27	14	7
Petrijevci	68	32	10	5	6	5
Podgorač	122	101	38	38	13	12
Podr.Moslavina	71	52	16	22	9	2
Punitovci	68	67	32	30	20	7
Viljevo	100	69	48	47	21	11
Ukupno LAG	2.284	1.144	499	532	205	159

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište (ha)
Belišće	3882,91	1529	26,17	54,81	n/p	n/p	23,70	4170,61	n/p
Donji Miholjac	7588,21	3361	40,21	175,81	0,42	n/p	101,67	7238,22	2254,43
Našice	5177,72	3138	153,42	258,58	30,87	n/p	156,41	4528,31	2738,49
Valpovo	7010,54	2844	95,36	224,49	0,07	n/p	63,29	6600,29	1244,66
Bizovac	7012,37	1950	20,73	279,29	0,09	n/p	72,85	6635	n/p
Donja Motičina	821,98	638	48,52	34,41	3,89	n/p	3,44	731,18	776,40
Đurđenovac	5601,87	2507	73,27	131,55	0,38	n/p	284,35	5107,78	1636,46
Feričanci	1388,06	783	15,88	66,82	132,91	n/p	6,1	1161,37	1161,88
Gorjani	4016,09	1760	1,38	76,90	n/p	n/p	0,14	3925,62	n/p
Koška	6529,21	2877	31,83	79,04	n/p	n/p	58,79	6353,26	3149,41
Magadenovac	5722,99	4817	53,09	58,80	0,08	n/p	236,71	5367,96	3982,37
Marijanci	4127,64	1900	10,20	66,99	0,05	n/p	179,21	3846,68	207,18
Petrijevci	2749,27	1356	25,22	204,40	0,04	n/p	11,09	2498,20	n/p
Podgorač	8035,30	3641	64,44	105,74	1,59	n/p	59,29	7789,30	1652,45
Podravska Moslavina	2471,30	1211	2,51	28,32	n/p	n/p	59,04	2380,36	1123,24
Punitovci	3225,13	1963	0,09	32,30	0,32	n/p	1,22	3188,80	n/p
Viljevo	5628,34	1758	12,36	57,51	n/p	n/p	176,21	5375,86	3364,60
Ukupno LAG	80.988,93	38.033,00	674,68	1.935,76	170,71	n/p	1.493,51	76.898,8	23.291,27

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.*

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo, br. grla	Ovca, br. grla	Koza, br. grla	Konj, br. grla	Svinja, br. grla	Perad, br. grla	Magarac, br. grla	Pčela (pčelinje zajednice)
Belišće	394	818	6	26	577	n/p	n/p	1134
Donji Miholjac	3974	1475	114	58	5466	171	n/p	1646
Našice	3819	2316	20	37	721	85	33	3227
Valpovo	3376	559	284	71	165	30	n/p	974
Bizovac	716	814	30	15	634	n/p	n/p	226
Donja Motičina	2	581	4	n/p	55	n/p	n/p	70
Đurđenovac	652	2340	1	71	2296	50	48	316
Feričanci	1960	117	15	14	151	33	1	n/p
Gorjani	659	539	10	8	518	11	n/p	114
Koška	2628	1031	28	18	2688	n/p	1	1057
Magadenovac	1117	1073	9	3	12000	33	8	45
Marijanci	1047	966	7	3	3291	n/p	n/p	170
Petrijevci	10	117	7	32	229	11	4	180
Podgorač	958	1024	17	72	976	n/p	n/p	311
Podravska Moslavina	1506	521	137	2	188	n/p	n/p	65
Punitovci	1552	446	20	n/p	3336	600	n/p	40
Viljevo	1566	1130	16	93	3366	453	n/p	157
Ukupno LAG	25936	15867	725	523	36657	1477	95	9732

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Belišće	220	123	97	794	278	516	135	77	58	474	180	294	z*	z	z	z	z	Z
Donji Miholjac	1138	770	368	1930	1229	701	1178	747	431	1997	1305	692	z	z	z	z	z	z
Našice	4880	3162	1718	9011	5642	3369	5065	3127	1938	9504	5793	3711	1998	1408	590	4453	2864	1607
Valpovo	2794	1685	1109	7867	3941	3926	2524	1853	671	5903	4206	1697	958	592	366	2843	1346	1497
Bizovac	709	605	104	4702	4070	632	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Donja Motičina	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Đurđenovac	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Feričanci	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	Z	z
Gorjani	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Koška	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Magadenovac	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Marijanci	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Petrijevci	718	534	184	1359	984	375	584	419	165	1089	722	367	z	z	z	z	z	z
Podgorač	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Podravska Moslavina	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Punitovci	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Viljevo	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Ukupno LAG	10239	6756	3580	25663	16144	9519	9486	6223	3263	18967	12206	6761	2956	2000	956	7296	4210	3104

Izvor: Državni zavod za statistiku

z* - podatci zbog povjerljivosti nisu javno objavljeni

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																														
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Belišće	24	14	38	31	50	81	23	49	72	26	45	71	23	52	75	19	56	75	15	35	50	18	76	94	29	85	114	34	60	94	
Bizovac	8	5	13	7	10	17	11	19	30	2	15	17	10	14	24	10	16	26	7	18	25	10	25	35	13	24	37	18	14	32	256
Donja Motičina	5	1	6	5	5	10	4	6	10	1	5	6	2	4	6	2	3	5	5	9	14	1	14	15	5	19	24	3	10	13	109
Donji Miholjac	6	11	17	9	13	22	9	21	30	7	20	27	7	14	21	10	12	22	9	18	27	16	19	35	18	31	49	14	17	31	281
Đurđenovac	12	5	17	12	16	28	13	19	32	10	20	30	5	21	26	13	26	39	8	22	30	11	32	43	18	32	50	6	19	25	320
Feričanci	2	0	2	1	6	7	1	6	7	4	5	9	5	3	8	2	10	12	4	3	7	1	7	8	5	3	8	3	4	7	75
Gorjani	1	2	3	2	1	3	4	1	5	2	2	4	2	8	10	1	8	9	2	7	9	1	5	6	1	14	15	3	6	9	73
Koška	11	9	20	11	12	23	4	16	20	8	8	16	2	12	14	6	8	14	6	15	21	7	20	27	10	19	29	6	7	13	197
Magadenovac	2	0	2	3	5	8	1	3	4	1	5	6	7	6	13	3	5	8	5	6	11	4	9	13	11	9	20	12	9	21	106
Marijanci	4	4	8	1	3	4	1	1	2	1	5	6	0	6	6	5	2	7	5	3	8	3	5	8	7	16	23	4	5	9	81
Našice	42	27	69	29	51	80	33	56	89	33	55	88	24	63	87	24	78	102	22	59	81	26	62	88	30	81	111	31	41	72	867
Petrijevci	6	6	12	4	6	10	2	6	8	6	6	12	3	6	9	8	7	15	5	12	17	5	11	16	5	10	15	5	6	11	125
Podgorač	15	5	20	9	13	22	5	12	17	9	19	28	9	22	31	5	20	25	4	16	20	6	23	29	11	19	30	6	16	22	244
Podravska Moslavina	2	0	2	0	1	1	1	4	5	1	4	5	1	2	3	1	2	3	0	3	3	0	6	6	2	11	13	6	4	10	51
Punitovci	2	4	6	7	10	17	0	10	10	2	6	8	1	12	13	4	10	14	0	6	6	1	11	12	3	18	21	3	8	11	118
Valpovo	12	22	34	25	28	53	24	50	74	22	37	59	21	47	68	13	29	42	27	42	69	16	67	83	33	60	93	21	46	67	642
Viljevo	3	2	5	4	5	9	4	7	11	2	4	6	5	7	12	2	6	8	3	4	7	3	8	11	10	10	20	9	9	18	107
Ukupno LAG	157	117	274	160	235	395	140	286	426	137	261	398	127	299	426	128	298	426	127	278	405	129	400	529	211	461	672	184	281	465	4416

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (<https://statistika.hzz.hr/>) stanje kolovoza 2023.

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																											ukup no						
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59				60-64			65 i više		
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U		M	Ž	U			
Belišće	26	9	35	177	92	269	271	173	444	281	167	448	229	160	389	252	207	459	271	199	470	232	154	386	151	56	207	35	17	52	13	6	19	3.178
Donji Miholjac	17	11	28	127	90	217	241	177	418	235	180	415	235	178	413	204	165	369	237	196	433	233	167	397	203	72	275	69	27	96	2	1	3	3.064
Našice	13	14	27	207	124	331	426	316	742	424	294	718	384	260	644	368	292	660	446	332	778	465	294	759	300	110	410	113	69	182	22	16	38	5.289
Valpovo	12	4	16	166	88	254	256	211	467	305	234	539	310	226	536	307	229	536	272	213	485	246	180	426	158	82	240	71	22	93	3	1	4	3.596
Bizovac	12	3	15	56	41	97	106	66	172	114	79	193	101	77	178	101	86	187	119	80	199	111	83	194	74	24	98	28	8	36	-	1	1	1.370
Donja Motičina	6	-	6	32	27	59	44	19	63	32	18	50	30	8	38	36	23	59	55	24	79	46	7	53	24	1	25	2	-	2	-	-	-	434
Đurđanova C	16	12	28	113	68	181	173	81	254	172	88	260	123	88	211	107	80	187	152	95	247	140	61	201	99	41	140	30	9	39	6	1	7	1.755
Feričanci	4	3	7	29	8	37	37	34	71	53	34	87	44	24	68	40	28	68	50	36	86	56	29	85	30	15	54	8	-	8	-	-	-	571
Gorjani	2	5	7	30	15	45	46	20	66	22	14	36	35	15	50	26	21	47	36	11	47	26	15	41	26	6	30	6	1	7	-	-	-	376
Koška	10	2	12	71	40	111	98	45	143	79	38	117	92	42	134	108	48	156	91	53	144	85	34	119	64	10	74	14	6	20	-	1	1	1.031
Magaden ovac	1	3	4	29	23	52	49	24	73	31	23	54	38	18	56	42	19	61	49	24	73	13	67	17	8	25	9	1	10	4	-	-	4	479

Ukupno LAG	Viljevo	Punitovci	P.Moslav ina	Podgorač	Petrijevi	Marijanc i
142	5	5	1	4	6	7
81	3	1	2	5	1	3
228	8	6	3	9	7	10
1285	33	46	23	39	42	65
734	18	15	10	32	16	27
2019	51	61	33	71	58	92
2072	42	56	21	62	72	72
1357	23	23	13	49	35	48
3429	65	79	34	111	107	120
2034	28	44	15	69	68	62
1306	11	22	4	31	47	22
3340	39	66	19	100	115	84
1882	45	37	17	41	77	44
1231	13	22	13	21	49	17
3113	58	59	30	62	126	61
1888	48	48	32	45	63	61
1359	17	20	13	22	46	43
3247	65	68	45	67	109	104
2108	48	44	38	59	64	77
1432	12	25	16	25	51	40
3540	60	69	54	84	115	117
2019	45	33	30	57	81	79
1145	14	10	5	19	42	18
3161	59	43	35	76	123	97
1336	32	35	16	44	38	25
464	4	5	1	7	17	5
1807	36	40	17	51	55	30
462	14	9	9	15	20	10
173	2	3	1	3	2	2
635	16	12	10	18	22	12
60	1	3	3	-	1	2
28	-	-	1	-	-	-
88	1	3	4	-	1	2
24.607	458	506	284	649	838	729

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.3. Demografske značajke LAG područja

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u dijelu koji se odnosi na prirodno kretanje stanovništva i usporedbu 2011. i 2021. godine, vidljivo je da broj stanovnika kako na području Osječko baranjske županije, tako i na području LAG-a kontinuirano opada. Takav negativan demografski trend može se pripisati ekonomskim uzrocima, a u razdoblju od 2011. do 2021. je izrazito pojačano iseljavanje stanovništva, što je dodatno uzrokovalo negativnu demografsku sliku.

Što se tiče indeksa starenja i koeficijenta starosti, na LAG području nema značajnijih odstupanja u odnosu na cijelu Osječko baranjsku županiju. Usporedbom pojedinih članica LAG-a vidljivo je da se starije stanovništvo nalazi uglavnom u ruralnom području, ali je i dalje u porastu trend starenja populacije.

U tablici 15. vidljiva je dobna/spolna struktura nezaposlenih prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - podatci od kraj kolovoz 2023. godine. Ukupan broj nezaposlenih na području LAG-a prema ovim podacima iznosi 4.416 osoba. Najviše nezaposlenih se nalazi u urbanim područjima (gradovi Našice, Belišće, Valpovo, i Donji Miholjac). Što se tiče ruralnih područja najviše nezaposlenih ima u općini Đurđenovac (320), a najmanje nezaposlenih ima općina Podravska Moslavina (51). U odnosu na broj stanovnika svake članice LAG-a, postotak nezaposlenih približno je isti.

U tablici 16. vidljiva je dobna/spolna struktura zaposlenih prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje - podatci od kraja kolovoza 2023. godine. Ukupan broj zaposlenih na području LAG-a prema ovim podacima iznosi 24.607 osoba. Najviše zaposlenih se nalazi u urbanim područjima (gradovi Našice, Belišće, Valpovo, i Donji Miholjac). Što se tiče ruralnih područja najviše zaposlenih ima u općini Đurđenovac (1.755), a najmanje zaposlenih ima općina Podravska Moslavina (284). U odnosu na broj stanovnika svake članice LAG-a, postotak zaposlenih približno je isti.

U tablici 17. koja se odnosi na natalitet, mortalitet i vitalni indeks vidljivo je prosječna starost stanovnika najveća u općini Magadenovac 44,5, a najmanja je u Našicama i Donjoj Motičini. Vidljivo je da je približna prosječna starost i u urbanim i u ruralnim područjima vrlo slična. Iako se kroz komunalnu infrastrukturu ulagalo u poboljšanje kvalitete života, kroz uvođenje pojedinih demografskih mjera nastojalo se prevenirati iseljavanja stanovništva mlađe populacije, rezultati još uvijek nisu vidljivi, odnosno prema podacima iz 2011. ne vidi se veliki pomak.

Što se tiče obrazovne strukture, iz tablice 18 vidi se da je u gradovima na području LAG-a broj stanovništva bez škole najviši, kao što je i najviši broj visokoobrazovanog stanovništva, što je razumljivo u odnosu na ukupan broj stanovništva. U ruralnim područjima ukupan broj visokoobrazovanog stanovništva nalazi se samo u tri općine (Koška, Petrijevcima i Podgorač).

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	
Belišće	93	98	124	161	75,0	60,9	41,4
Donji Miholjac	79	69	120	125	65,8	55,2	42,3
Našice	189	150	182	186	103,8	80,6	39,5
Valpovo	116	75	141	161	82,3	46,6	41,3
Bizovac	31	33	62	77	50,0	42,9	43
Donja Motičina	15	13	12	24	125,0	54,2	39,5
Đurđenovac	50	48	104	89	48,1	53,9	42,2
Feričanci	22	19	43	32	51,2	59,4	42,8
Gorjani	18	9	18	26	100,0	34,6	43,8
Koška	38	37	40	66	95,0	56,1	40,6
Magadenovac	20	13	34	39	58,8	33,3	44,5
Marijanci	29	16	40	24	72,5	66,7	41,4
Petrijevci	27	22	44	54	61,4	40,7	44,2
Podgorač	36	34	59	54	61,0	63,0	41,1
Podravska Moslavina	8	13	20	15	40,0	86,7	41,8
Punitovci	10	18	22	21	45,5	85,7	39,7
Viljevo	22	13	34	28	64,7	46,4	43,1
Ukupno LAG	710	680	1099	1182	64,60	57,52	41,89

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola			Visokoškolsko obrazovanje												Nepoznato			
										Svega			Viša i stručni studij			Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij			Magisterij*				Doktorat		
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U		M	Ž	U
Belišće	101	221	322	632	1199	1831	2473	1963	4436	483	579	1062	222	214	436	252	363	615	N/P	N/P	N/P	9	2	11	0
Donji Miholjac	42	104	146	628	1168	1796	2199	1686	3885	490	557	1047	182	194	376	302	363	665	N/P	N/P	N/P	6	0	6	1
Našice	126	340	466	862	1651	2513	3769	3017	6786	1056	1283	2339	381	407	788	670	870	1540	N/P	N/P	N/P	5	6	11	1
Valpovo	54	172	226	617	1241	1858	2737	2189	4926	638	751	1389	243	266	509	384	480	864	N/P	N/P	N/P	11	5	16	7

Bizovac	30	55	85	310	561	871	107	837	191	192	195	387	86	74	160	106	118	224	N/P	N/P	N/P	0	0	3	3	1
Donja Motičina	8	19	27	140	230	370	381	277	658	47	42	89	22	12	34	25	30	55	N/P	N/P	N/P	0	0	0	0	0
Đurđenovac	85	207	292	454	815	126	160	109	269	186	219	405	97	78	175	88	141	229	N/P	N/P	N/P	1	0	1	1	0
Feričanci	22	53	75	111	231	342	506	376	882	69	116	185	35	46	81	34	69	103	N/P	N/P	N/P	0	1	1	1	0
Gorjani	13	37	50	161	239	400	325	242	567	30	37	67	13	16	29	17	21	38	N/P	N/P	N/P	0	0	0	0	0
Koška	36	100	136	327	495	822	902	638	154	86	119	205	29	47	76	55	72	127	N/P	N/P	N/P	2	0	0	2	1
Magadenovac	35	104	139	200	255	455	419	252	671	43	57	100	25	26	51	18	31	49	N/P	N/P	N/P	0	0	0	0	0
Marijanci	24	37	61	246	372	618	522	346	868	54	57	111	25	23	48	29	32	61	N/P	N/P	N/P	0	2	2	2	0
Petrijevci	16	39	55	173	344	517	769	559	1328	119	155	274	56	50	106	63	103	166	N/P	N/P	N/P	0	2	2	2	1
Podgorač	79	137	216	304	409	713	548	433	981	56	66	122	24	14	38	32	52	84	N/P	N/P	N/P	0	0	0	0	0
Podravska Moslavina	8	18	26	130	197	327	254	183	437	15	25	40	8	8	16	7	17	24	N/P	N/P	N/P	0	0	0	0	0
Punitovci	29	59	88	187	268	455	397	289	686	52	40	92	24	16	40	28	24	52	N/P	N/P	N/P	0	0	0	0	0
Viljevo	21	31	52	242	349	591	401	271	672	43	54	97	16	24	40	26	30	56	N/P	N/P	N/P	1	0	1	1	0
Ukupno LAG	729	1733	2462	5724	10024	15748	19278	14657	33935	3659	4352	8011	1488	1515	3003	2136	2816	4952	-	-	-	35	21	56	12	

Izvor: Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu - <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/popis-stanovnistva/>
*sukladno Popisu stanovništva iz 2021. godine i novom obrazovnom standardu (po tzv. „Bolonji“) magisterij kao zasebni stupanj obrazovanja se ne prikazuje

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvo renih radnih mjesta (u isplaćeni m projektim a)	Pokazatelji LAG-a (ciljana vrijednost)	Pokazatelji LAG-a (postignuta vrijednost)
4.1.1.	2	698.487,08	16	454.286,83	16	454.286,83	13	351.049,39	0	20 - Broj PG unaprijedio poslovanje i postigao veću razinu produktivnosti	13 - Broj PG unaprijedio poslovanje i postigao veću razinu produktivnosti
6.3.1.	2	388.001,19	26	388.001,19	26	388.001,19	17	252.689,50	0	26 – broj malih PG koji je unaprijedio poslovanje	17 – broj malih PG koji je unaprijedio poslovanje
7.4.1.	2	961.383,87	31	853.982,74	26	723.300,58	10	312.540,42	0	10 – stanovništvo malih ruralnih sredina dobilo na korištenje novu društvenu infrastrukturu	10 – stanovništvo malih ruralnih sredina dobilo na korištenje novu društvenu infrastrukturu
Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.											
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta	Rezultati i pokazatelji [upisati rezultat projekta i pokazatelje projekta]					
Žene za zajednicu	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	163.925,94	0,00	14.9.2022. - 14.5.2023.	Partner	Zaposleno 25 žena, 150 korisnika u nepovoljnom položaju primilo pomoć i podršku.					
Učim, radim, pomažem Slavoniji III	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	197.013,74	0,00	1.9.2022. – 28.2.2023.	Nositelj	Uključeno 30 žena pružateljica usluga. Pružena pomoć i podrška osobama u nepovoljnom položaju, ukupno 180 starijih osoba.					

E-ART	ESF, Ministarstvo kulture i medija	64.439,58	0,00	3.6.202 1. - 3.6.202 2.	Nositelj		Poboljšane socijalne, kognitivne i kreativne vještine najmanje 30 osoba starijih od 54 godine i osoba mlađih od 25 godina te povećana socijalna uključenost digitalnim umrežavanjem sa drugim pojedincima pri provedbi raznih radionica.
Učim, radim, pomažem Slavoniji II	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	663.614,04	0,00	20.2.20 21. - 20.4.20 22.	Nositelj		Usluge pomoći i podrške osobama u nepovoljnom položaju pružilo 56 žena pružateljica usluga. 25 žena osposobljeno za jedno od jednostavnih zanimanja. 336 osoba u nepovoljnom položaju primilo pomoć i podršku.
Učim, radim, pomažem Slavoniji	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	1.070- 064,12	0,00	20.7.20 18.- 19.1.20 21.	Nositelj		Zaposleno 50 žena za pružanje potpore i podrške za 250 starijih osoba i osoba u nepovoljnom položaju..
Međugeneracijska solidarnost kroz kulturu i sport	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	323.147,03	0,00	18.2.20 21. – 18.12.2 022.		Partner	Poboljšane socijalne, kognitivne i kreativne vještine 100 osoba starijih od 54 godine i 100 osoba mlađih od 25 godina.
Snažne žene	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	147.887,72	0,00	07.1.20 21.- 07.3.20 22.		Partner	72 korisnika primilo pomoć i podršku, zaposleno 12 žena pružateljica usluga.
Nastavi željeti u Petrijevci ma faza II	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	242.789,83	0,00	18.6.20 20. - 18.8.20 21.		Partner	120 korisnika u nepovoljnom položaju primilo pomoć, zaposleno 20 žena pružateljica usluga
Zaželi još jednom u Petrijevci ma	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	242.789,83	0,00	04.9.20 20. – 04.11.2 021.		Partner	120 korisnika u nepovoljnom položaju primilo pomoć, zaposleno 20 žena pružateljica usluga

Zaželi - ostvari u Petrijevcima	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	362.121,14	0,00	08.1.2018.-08.7.2020.		Partner	15 žena osposobljeno za njegovateljicu 60 korisnika starijih osoba i osoba u nepovoljnom položaju primilo usluge pomoći u kući
Nove kreacije treće generacije	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	80.309,67	0,00	23.7.2018. – 22.7.2018.		Partner	Poboljšane socijalne, kognitivne, emocionalne i kreativne vještine najmanje 70 osoba starije od 54, povećana njihova socijalna uključenost provedbom kulturno-umjetničkih aktivnosti.
Zaželi bolji život u Općini Punitovcima	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	366.301,03	0,00	20.12.2017.-20.6.2020.		Partner	15 nezaposlenih žena završilo odabrani program osposobljavanja; pružena potpora i podrška 75-ero krajnjih korisnika; podignuta razina svijesti o potrebama krajnjih korisnika, kao i problemima nezaposlenih žena.
„Snažne žene u Općini Punitovci“	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	300.842,79	0,00	1.8.2020. - 30.9.2021.		Partner	Rezultati: 15 nezaposlenih žena završilo odabrani program osposobljavanja; pružena potpora i podrška 75-ero krajnjih korisnika; podignuta razina svijesti o potrebama krajnjih korisnika, kao i problemima nezaposlenih žena.
„Pravo na život u zajednici starijih osoba u Općini Punitovci“	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	198.457,10	0,00	05.10.2020.-05.10.2022.		Partner	Unapređene kvalitete života 80 starijih osoba od 65 godina s područja Općine Punitovci kroz organizaciju dnevnih aktivnosti i psihološkog osnaživanja korisnika koje će organiziranim aktivnostima pridonijeti sprječavanju socijalne izoliranosti i poticati njihovo integriranje i aktivno sudjelovanje u životu lokalne zajednice.
Zaželi, učini za druge i za sebe	ESF, Min. rada, mirovinskog sustava, obitelji	341.371,56	0,00	16.3.2018. – 16.9.2020.		Partner	Zaposleno i osposobljeno 15 žena za pomoć u kući, pomoć i

dobru stvar	i socijalne politike						podršku primilo 60 krajnjih korisnika
Zaželi, pruži ljubav	ESF, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	184.880,22	0,00	08.1.2021. – 08.3.2022		Partner	Zaposleno i osposobljeno 15 žena za pomoć u kući, pomoć i podršku primilo 90 krajnjih korisnika
Zaželi, otvori srce, pruži ruku	ESF	184.880,22	0,00	08.1.2021.- 08.3.2022.		Partner	Podrška starijim osobama i osobama u nepovoljnom položaju, obrazovanje žena pripadnica ciljne skupine
Naše domaće	19.3.2. PRRRH	50.738,91	0,00			Glavni partner	Brendiranje domaćih lokalnih proizvoda

Izvor: LAG Karašica - broj projekata je veći, upisani samo najznačajniji

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

U izradi LRS LAG-a Karašica poštovao se LEADER pristup – omogućeno je sudjelovanje sve tri interesne skupine - gospodarska interesna skupina, civilna interesna skupina i javna interesna skupina. Principom „odozdo prema gore“ otvorena je mogućnost izravnog sudjelovanja svih zainteresiranih u definiranju i kreiranju ciljeva i mogućih intervencija. Sudionici sve tri interesne skupine su ukazali na izazove u provedbi prethodne strategije, zajednički su kreirali SWOT analizu, te istaknuli važnost međusektorske suradnje. Nadalje, vodilo se računa o teritorijalnoj pokrivenosti, stoga su se sve radionice održavale na dvije lokacije koje su prihvatljive i dostupne članstvu LAG-a, a ispunjavaju tehničke uvjete za informiranje, prezentaciju i za rad u manjim grupama. Radionice su održane u Gradu Belišću i Gradu Valpovu u periodu od studenog 2022. do ožujka 2023. Članstvo i javnost je informirano o izradi LRS LAG-a Karašica za period 2022 – 2027 putem WEB stranice, putem društvenih mreža, objavama na lokalnim radio postajama, člancima u lokalnim tiskovinama, komunikacijom putem e-maila, ali i izravnim telefonskim pozivima.

LAG Karašica osnovan je u prosincu 2009. godine, a svoje djelovanje bazira na partnerstvu sve tri interesne skupine. LAG Karašica je prvotno obuhvaćao područje 15 jedinica lokalne samouprave, da bi im se kasnije pridružile još dvije.

Prema Statutu LAG-a članstvo može biti redovito i počasno. Redoviti članovi LAG-a mogu postati jedinice lokalne samouprave, znanstvene i stručne ustanove, udruge i druge pravne osobe koje prihvate Statut LAG-a Karašica, a imaju sjedište/prebivalište na području djelovanja LAG-a. Počasni članovi mogu postati pravne i fizičke osobe posebno zaslužne za rad i razvoj LAG-a Karašica. Važno je naglasiti da je članstvo u LAG-u dobrovoljno, a o primanju u članstvo očituje se Upravni odbor, donosi Odluku u roku tri mjeseca temeljem pristupnice, zamolbe ili pismenog zahtjeva za članstvom.

LAG Karašica vodi registar članova za što je zadužen voditelj LAG-a. Registar se vodi u elektroničkom obliku, redovito se ažurira u smislu predstavnika iz svih interesnih skupina.

Tijela LAG-a Karašica su:

- Skupština - najviše tijelo upravljanja LAG-om, a čine ju svi članovi
- Upravni odbor – organizira i obavlja tekuće poslove i donosi Odluke iz svoje nadležnosti,
- Predsjednik LAG-a – bira ga Skupština na mandat od 4 godine, zastupa LAG i odgovara za zakonitost poslovanja, saziva Skupštinu, obavlja poslove određene Statutom i aktima LAG-a Karašica, odgovoran je Skupštini
- Dopredsjednici – ima ih 3, a biraju se iz redova članstva Skupštine

Voditelj LAG-a – imenuje ga Upravni odbor a, obavlja stručne i tehničke poslove za potrebe rada svih tijela, te ima sve zakonom propisane ovlasti osobe ovlaštene za zastupanje.

LAG Karašica u kolovozu 2023. godine ima ukupno 82 člana od kojih njih 28 pripadaju javnoj interesnoj skupini, 39 gospodarskoj interesnoj skupini i 15 civilnoj interesnoj skupini.

Od ukupnog broja ili od 82 člana Skupštine LAG-a Karašica 17 članova su žene, odnosno 20,73% čine žene. U Skupštini ima 9 mladih osoba ili mladi čine 10,97 % članova Skupštine.

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ¹
39	15	28	82	17	9

Izvor: LAG Karašica, Registar članova

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Skupština LAG-a Karašica)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ²
39	15	28	82	17	9

Izvor: LAG Karašica, Registar članova

¹ osobe do uključujući 40. godina

² osobe do uključujući 40. godina

Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor LAG-a Karašica)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ³
6	4	7	17	7	4

Izvor: LAG Karašica, Registar članova

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

U izradi LRS LAG-a Karašica neophodno je komunicirati sa predstavnicima svih sektora prisutnih na tom području. U suradnji sa voditeljem LAG-a i Upravnim odborom definirani su ključni sektori na području LAG-a Karašica: Javni sektor, gospodarski sektor, poljoprivredni sektor i civilni sektor.

Budući da LAG područje površinski obuhvaća veliko područje koje čini 17 JLS neophodno je bilo učiniti dostupnim planirane radionice za sve sektore. Napravljen je hodogram aktivnosti, vremenski okvir, mjesta održavanja, plana rada za svaku radionicu i ujednačena metodologija.

Kako bi se definirale potrebe za svaki sektor, planirane su tematske radionice zasebno, ali i po modelu da se obuhvati cijeli teritorij LAG-a. Radionice su održavane, po potrebi, u 4 gradska središta koja se nalaze na području LAG-a (Belišće, Donji Miholjac, Našice i Valpovo). Na tematskim radionicama napravljen je kratak osvrt na prethodno provedeno razdoblje, predstavljene su osnovne smjernice za izradu nove strategije, ali i ključni izazovi za buduće provedbeno razdoblje.

Važno je bilo napraviti osvrt na prijašnju SWOT analizu i sa sudionicima komentirati snage, slabosti, prilike i prijetnje u prethodnom razdoblju, što se promijenilo, što više nije prijetnja, koliko su povećani rizici i sl.

Nadalje, sudionicima radionica su predloženi ciljevi, prioriteti, eventualne mjere (intervencije) sukladno iskazanim potrebama, te zatražena povratna informacija od predstavnika svih sektora.

Tijekom svih radionica bilo je važno kroz strukturirani dijalog naglasiti i potaknuti osjećaj vlasništva u kreiranju ciljeva i prioriteta LAG-a Karašica, ali i postaviti fleksibilnije granice između različitih sektora. Naglasak je bio na važnosti međusobnog umrežavanja, međusektorske podrške i stvaranju partnerstava iz zajedničkog interesa.

Ključni lokalni dionici su mogli dati svoje sugestije, prijedloge i razmijeniti informacije putem web stranice LAG-a, korištenjem društvenih mreža, ali i u procesu prikupljanja projektnih ideja. Završetkom postupka izrade prijedloga LRS LAG-a Karašica, javnost će biti upoznata sa istom, definirat će se metodologija prikupljanja komentara kao i njihova implementacija u finalnu verziju dokumenta, te usvajanje LRS od strane nadležnog tijela LAG-a (Skupštine).

³ osobe do uključujući 40. godina

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Sastanak radnog tima za izradu strategije	7	Valpovo	16.09.2022.
Sastanak radnog tima – priprema za terenske radionice	7	Valpovo	18.10.2022.
Radionica sa predstavnicima JLS-a	11	Belišće	15.12.2022.
Radionica sa predstavnicima civilnog sektora	9	Belišće	15.12.2022.
Radionica sa predstavnicima JLS-a	8	Našice	21.12.2022.
Sastanak radnog tima	6	Valpovo	03.03.2023.
Sastanak radnog tima priprema za terenske radionice	5	Valpovo	20.03.2023.
Radionica sa predstavnicima civilnog sektora	7	Našice	21.12.2022.
Radionica sa predstavnicima gospodarskog sektora	9	Valpovo	21.03.2023.
Radionica sa predstavnicima gospodarskog sektora	11	Našice	23.03.2023.
Radionica sa predstavnicima gospodarskog sektora	12	Donji Miholjac	28.03.2023.
Sastanak tima za izradu strategije	6	Valpovo	15.04.2023.
Sastanak tima za izradu strategije	6	Valpovo	15.06.2023.
Sastanak tima za izradu strategije		Valpovo	18.07.2023.

Izvor: LAG Karašica

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

SWOT analiza je rađena prema sektorima - javni, civilni i gospodarski.

U tablici 24 SWOT analiza LAG-a objedinjene su tvrdnje koje su tijekom održanih radionica u Valpovu, Belišću, Našicama i Donjem Miholjcu istaknuli predstavnici svih sektora.

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalna uprava prati potrebe poljoprivrede • Postojanje poslovnih zona – gradovi i općine • Uspostavljena i razvijena mreža potpornih institucija • Adekvatna prometna infrastruktura • U većini područja uvedena je električna, plinska, vodovodna i telefonska mreža 	<ul style="list-style-type: none"> • Nije do kraja riješen problem državnog zemljišta • Nedovoljna izgrađenost sustava za navodnjavanje • Prometna infrastruktura u lošem stanju (nerazvrstane ceste, pješačke staze) • Nedovoljno izrađen sustav oborinske odvodnje

<ul style="list-style-type: none"> • Informatizacija uprave • Podrška JLS-ova radu civilnog sektora • Socijalna osjetljivost prema ranjivim skupinama • Djelomična izgrađenost sustava gospodarenja otpadom • Postojanje prostorno planske dokumentacije u većini općina • Većina sustava javne rasvjete koristi led rasvjetu • Unaprijeđena komunalna, društvena i turistička infrastruktura • Velik broj različitih udruga, naročito njihovo jačanje u području javnog interesa • Postojanje društvenih domova i prostorija za rad udruga u svim naseljima • Jačanje ulaganja u ljudske resurse • Postojanje znanja i prirodnih resursa za bavljenje poljoprivredom • Dugogodišnja tradicija poljoprivredno-prehrambene proizvodnje • Postojanje određene infrastrukture i objekata koje je moguće unaprijediti • Postojanje interesa predstavnika i članova OPG-a za usvajanjem novih tehnologija proizvodnje • Postojanje dovoljnog broj mladih ljudi koji se mogu baviti poljoprivredom • Područje LAG-a ima raznoliku reljefnu osnovu pogodnu za razvoj ruralnog turizma • Postoji potencijal za razvoj obnovljivih izvora energije (dobra prirodna osnova za dobivanje energije iz biomase) • Bogatstvo vodnih resursa iz prirodnih vodotoka 	<ul style="list-style-type: none"> • Društveni domovi trebaju potpunu ili djelomičnu rekonstrukciju • Nedovoljno korištenje vodnih resursa – rijeka Drava • Nedovoljan broj adekvatno opremljenih i uređenih dječjih igrališta... • Nedostatak kvalitetnih pojedinačnih programa socijalne skrbi • Nedostatno razvijena izvaninstitucionalna skrb za starije i nemoćne • Još uvijek velik broj neuređenih nerazvrstanih cesta • Nedostatak javnog prijevoza između ruralnih naselja • Još uvijek treba raditi na transparentnom trošenju sredstava • Nedovoljno energetski učinkovita infrastruktura • Nezadovoljavajuća količina odvajanja otpada • Volonterski rad se ne provodi na organiziran način • Dio udruga se ne želi prilagoditi kriterijima transparentnog financiranja • Neusklađenost kalendara održavanja manifestacija na području LAG-a • Nedostatak potrebnih znanja i vještina u udrugama za značajnije povlačenje financijskih sredstava iz EU fondova i drugih izvora – ovisnost o lokalnim proračunima • Nema dovoljno želje za udruživanjem udruga koje se bave sličnim djelatnostima • Utjecaj politika u službi interesnih skupina • Nedostatak skladišnog prostora za poljoprivredne proizvode • Parcele nisu dostupne i funkcionalne (nije riješen problem državnog zemljišta) • Nedovoljna motiviranost za udruživanjem dodatno podupire monopol trgovačkih društava za otkup koji diktiraju uvjete i cijene
<p>PRILIKE</p>	<p>PRIJETNJE</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost sufinanciranja projekata putem OBŽ • Mogućnost financiranja iz EU fondova • Međusobno umrežavanje i konzorciji • Sve veći rast cikloturista • Razvoj specifičnih oblika turizma (vjerski, kulturni ..) • Razvoj turizma baziranog na očuvanoj prirodnoj i kulturnoj baštini • Razvoj dodatnih društvenih (kulturnih i sportskih) sadržaja zbog velikog broja aktivnih udruga 	<ul style="list-style-type: none"> • Financijska preopterećenost – kreditno zaduživanje • Visoka cijena energenata • Odlazak mladih ljudi iz ruralnih područja • Smanjivanje izvornog proračuna može ugroziti davanja za školstvo i onemogućiti održavanje minimuma standarda prostora, opreme, kadrova, programa.. • Ograničen pristup na pojedine natječaje • Nemogućnost vlastitog sufinanciranja, pred financiranja i financiranja projekata • Negativan prirodni prirast stanovništva

• Pобољшanje kvalitete života mladih obitelji povećanjem broja ustanova za predškolski odgoj • Razvoj integrirane turističke ponude koja uključuje prirodnu i kulturnu baštinu • Mogućnost prigradskih naselja da koriste mjere za razvoj i obnovu društvene infrastrukture • Socijalni programi od javnog interesa • Daljnji razvoj integriranog sustava gospodarenja otpadom • Modernizacija javne rasvjete • Međusobno interesno, sektorsko i međusektorsko umrežavanje bespovratnih sredstava • Preraspodjela financiranja iz proračuna JLS i usmjerenost na udruge koje povlače bespovratna sredstva • Novi ESF + • Velik broj članstva u udrugama – moguće je razvijati programe na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini • Unapređivanje sustava cjeloživotnog učenja • Edukacija i jačanje svijesti građana o potrebama i mogućnostima zaštite okoliša i prirode	• Povećanje broja socijalno ugroženog stanovništva • Centralizirano upravljanje prirodnim resursima • Prestanak zabrane kupovine poljoprivrednog zemljišta strancima • Globalna prijetnja (pandemija, izbjeglice) • Osipanje članstva u udrugama • Nepostojanje strategije poljoprivredne politike, ne zna se što će se proizvoditi niti otkupljivati • Sporost provedbenih i ugovornih tijela u dinamici natječaja iz Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020. i nedovoljno iskorištenje sredstava • Nedovoljna konkurentnost domaće proizvodnje • Uvoz jeftinijih proizvoda iz EU • Nepovoljan utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredu • Pad turističke potražnje zbog ekonomske situacije • Niska kupovna moć stanovništva • Velike firme – imaju prioritet u dobivanju EU sredstava (financijska sposobnost) • Veliki sustavi ne zapošljavaju lokalno stanovništvo • Visoke administrativne barijere prilikom ulaganja u razvoj poduzetništva • Masovni odlazak mladih ljudi / stručne radne snage

Koristeći uobičajenu metodologiju (SWOT analiza) pri definiranju strateškog okvira razvoja LAG-a Karašica, polazna osnova je bila osvrt na važeću strategiju LAG-a i postojeću SWOT analizu, te usporedba u odnosu na postojeće resurse, razvojne prilike i moguće prijetnje /rizike. Izrađena je analiza okruženja i uvjeta u kojima LAG Karašica planira svoj daljnji razvoj i implementaciju planiranih /prihvatljivih intervencija . U proces analize otvorena je je mogućnost participativnog planiranja i pozvani su predstavnici gospodarstva, poljoprivrednog, javnog i civilnog sektora. Kroz SWOT analizu daje se pregled:

- 1) SNAGA – jakih strana, resursne osnove područja LAG-a, postignuća na kojima treba graditi temelj novim razvojnim mogućnostima, odnosno odgovoriti na iskazane potrebe različitih sektora koji djeluju na području LAG-a
- 2) SLABOSTI – nedovoljno iskorištenih potencijala, koji su to izazovi i „kočnice“ razvoju, a na kojima dodatno treba poraditi i uložiti dodatne napore da bi ih se pretvorilo u snagu / prepoznati dodatni resurs koji bi otvorio put novim razvojnim mogućnostima;
- 3) PRILIKE – pregled razvojnih prilika koje dolaze iz okruženja, na koje se ne može direktno utjecati, ali koje mogu poslužiti kao prilika za neki novi smjer ili pomicanje dosadašnjih postignuća na novu razinu; prepoznati koji su to trendovi u okruženju, ali i potencijali mogući izvori financiranja za održivi razvoj;

4) PRIJETNJE - rizici iz okruženja, prijetnje za razvojne programe i mogućnosti, na koje se ne može izravno utjecati, ali ih treba predvidjeti i iznaći rješenja koja će ih svesti na mjeru da ne dovode u pitanje planirane intervencije

SWOT analiza obuhvaća osnovna područja djelovanja - Gospodarstvo (poduzetništvo, poljoprivreda, turizam); Infrastrukturu (komunalnu, društvenu); Kvalitetu života (društvene djelatnosti, OCD, kulturna baština, očuvan okoliš)

To je ujedno i osnova za određivanje strateških ciljeva, prioriteta i mjera, odnosno područja djelovanja za naredno plansko razdoblje.

Kod SWOT analize neophodno je uvažiti mišljenja svih relevantnih dionika i predstavnika različitih sektora prisutnih na tom području. Predstavnici ključnih dionika mogu dati jasniji pregled stanja po pojedinom sektoru. U suradnji s predstavnicima različitih sektora LAG područja, izvršena je analiza ključnih dionika koji imaju najveći utjecaj na razvoj područja.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
P1. Zadržati mlade u ruralnom području u svrhu smanjenja depopulacije LAG područja	Analizom demografskih pokazatelja kao i SWOT analizom jedan od ključnih problema za opstanak hrvatskih ruralnih područja, kako u demografskom tako i posljedično u ekonomskom, socijalnom, kulturnom, političkom i svakom drugom smislu je odlazak mladog stanovništva. Smanjenje udjela mladih u ruralnom stanovništvu očituje se u, deagrarizaciji, odnosno sveukupnoj deruralizaciji i kontinuiranom propadanju tih područja kao mjesta življenja i rada. Takav trend potrebno je zaustaviti prepoznavanjem vrijednosti koje nudi ruralno područje i stvoriti pretpostavke za ostanak mladih .	Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora	SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije
			SC 2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine
			SC 3 - Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području
	U narednom financijskom razdoblju potrebno je	Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja	SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje

<p>P2. Povećati gospodarsku aktivnost i produktivnost na LAG području</p>	<p>povećati gospodarsku aktivnost područja, aktivirati dohodovne sektore u poljoprivredi, a što će rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta u ruralnim područjima, povećanjem prihoda i ulaganjima u druge djelatnosti.</p>	<p>očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora</p>	<p>konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije</p>
<p>P3. Poticati diverzifikaciju poslovanja i jačanje konkurentnosti na LAG području</p>	<p>Podrškom ulaganjima u zelene i/ili digitalne tehnologije u poljoprivredi i diverzificirane djelatnosti ojačati konkurentnost i potaknuti rast kako bi povećali sposobnost gospodarstva da odgovore na izazove tržišta.</p>	<p>Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora</p>	<p>SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije</p>
<p>P4. Poboljšati zaštitu i unaprijediti valorizaciju prirodne i kulturne baštine</p>	<p>Prirodna i kulturna baština LAG područja važan je gospodarski potencijal koji se prije svega mora zaštititi, valorizirati a potom i iskoristiti, u turizmu. Na području LAG-a postoje kulturno-baštinski objekti čiji potencijal još uvijek nije prepoznat, a koji treba staviti u funkciju razvoja područja.</p>	<p>Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora</p>	<p>SC 2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine</p>
<p>P5. Povećati korištenje digitalnih alata i obnovljivih izvora energije u proizvodnji i lokalnoj infrastrukturi</p>	<p>Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora ima snažnu lokalnu dimenziju. Stoga je važno da se u potpunosti uključi u lokalnu infrastrukturu. Isto tako digitalizacija će doprinijeti razvoju poslovanja, proizvodnji proizvoda i poboljšanju procesa kroz poslovanja prihvatljiva za okoliš, te razvoju inovativnih alata i proizvoda.</p>	<p>Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora</p>	<p>SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije SC 2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine</p>

P6. Poticati socijalnu interakciju svih dionika u svrhu razvoja LAG područja	Proces pokretanja zajednice treba najprije započeti jačanjem samopoštovanja i svijesti o vlastitoj vrijednosti i vrijednosti područja. Ova potreba daje uvid u različitost i kreativnost lokalnih dionika i pruža mogućnost da ostvare suradnju i umreže se.	Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora	SC 2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnom resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine
			SC 3 - Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području
P7. Unaprijediti društvenu infrastrukturu i održivi razvoj zajednice	Ulaganja u kulturnu, socijalnu, obrazovnu i ekološku strukturu jednako su važna kao i razvoj gospodarstva. Organizacije civilnog društva pronalaze nova rješenja za stalne potrebe ruralne zajednice. Na taj se način mogu pronaći novi odgovori na specifične probleme LAG prostora.	Opći cilj: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora	SC 3 - Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području

U procesu izrade Lokalne razvojne strategije LAG-a Karašica u suradnji sa ključnim dionicima - predstavnicima javnog, civilnog i gospodarskog sektora, iskazane su potrebe LAG područja. U procesu definiranja potreba koristila se iskustva u provedbi pojedinih mjera prethodne strategije. Svaki sektor ima svoje specifičnosti i u odnosu na ranije područje na kojem djeluje, ali i u odnosu na promjene koje su se dogodile u odnosu na prethodno razdoblje.

Budući da LAG-a Karašica obuhvaća površinom veliko područje, čini ga 17 općina i gradova, u kojima djeluje značajan broj organizacija civilnog sektora, gospodarstvenika, iskazane su slijedeće potrebe:

P1- Zadržati mlade u ruralnom području u svrhu smanjenja depopulacije LAG područja – Imajući u vidu demografske pokazatelje i elemente iz SWOT analize u dijelu prijetnje /rizici vidljivo je da odlazak mladog stanovništva je u zadnjih nekoliko godina ključan problema za održivost i opstanak ruralnog područja kako Osječko -baranjske županije, tako i na području cijele RH. Smanjenje udjela mladih u ruralnom stanovništvu očituje se u, deagrarizaciji, odnosno sveukupnoj deruralizaciji i kontinuiranom propadanju tih područja kao mjesta življenja i rada. Takav trend potrebno je zaustaviti prepoznavanjem vrijednosti koje nudi ruralno područje i stvoriti pretpostavke za ostanak mladih .

P2. Povećati gospodarsku aktivnost i produktivnost na LAG području

Analizirajući prednosti koje postoje na LAG području vidljivo je da postoji iskustvo u poljoprivrednoj proizvodnji, postoje sve predispozicije za proizvodnju kvalitetnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, u porastu je interes za razvoj kontinentalnog turizma, otvaraju se mogućnosti koje pruža članstvo u EU, slobodan protok robe, ali i planirana sredstva za razvoj u narednom financijskom razdoblju. Stoga je neophodno povećati gospodarsku aktivnost područja,

aktivirati dohodovne sektore u poljoprivredi, što će rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta u ruralnim područjima, povećanjem prihoda i ulaganjima u druge djelatnosti.

P3. Poticati diverzifikaciju poslovanja i jačanje konkurentnosti na LAG području

U prethodnom razdoblju se povećala razina svijesti o potrebi ulaganja u zelene i/ili digitalne tehnologije u poljoprivredi, kao i potrebu za razvojem diverzificiranih djelatnosti. Takav trend je neophodno nastaviti i dalje, budući da je i u nacionalna i u EU strategiji fokus na digitalnim tehnologijama koje će ojačati konkurentnost i potaknuti rast kako bi povećali sposobnost gospodarstva da odgovore na izazove tržišta.

P4. Poboljšati zaštitu i unaprijediti valorizaciju prirodne i kulturne baštine

Područje LAG-a prepoznato je kao područje sa izrazito bogatom prirodnom i kulturnom baštinom koja ima izraziti gospodarski potencijal. U SWOT analizi je istaknuto kao prilika razvoj kontinentalnog turizma, ali se bogatstvo prirodne i kulturne baštine mora zaštititi, valorizirati a potom i iskoristiti, u turizmu. Na području LAG-a postoje kulturno-baštinski objekti čiji potencijal još uvijek nije prepoznat, a koji treba staviti u funkciju razvoja područja.

P5. Povećati korištenje digitalnih alata i obnovljivih izvora energije u proizvodnji i lokalnoj infrastrukturi

Ova potreba se nadovezuje na iskazanu potrebu jačanja konkurentnosti korištenjem digitalnih tehnologija. Trend i potreba za proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora energija proizlazi iz svjesnosti o sve prisutnijoj globalnoj energetskej krizi i ovisnosti o uvozu energenata. Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora ima snažnu lokalnu dimenziju. Stoga je važno da se u potpunosti uključi u lokalnu infrastrukturu. Isto tako digitalizacija će doprinijeti razvoju poslovanja, proizvodnji proizvoda i poboljšanju procesa kroz poslovanja prihvatljiva za okoliš, te razvoju inovativnih alata i proizvoda.

P6. Poticati socijalnu interakciju svih dionika u svrhu razvoja LAG područja

Jedno od istaknutih slabosti na području LAG-a je nedovoljna međusobna sektorska suradnja, prisutna je kompeticija u istom području rada, nema dovoljno transfera znanja i osjećaja zajedništva i međusobne podrške. Proces pokretanja zajednice treba najprije započeti jačanjem međusobne sektorske podrške, izgradnje svijesti o važnosti postignutih rezultata i svijesti o vlastitoj vrijednosti i vrijednosti područja. Ova potreba daje uvid u različitost i kreativnost lokalnih dionika i pruža mogućnost da ostvare suradnju i umreže se kako bi kvalitetnije planirali i provodili partnerske projekte.

P7. Unaprijediti društvenu infrastrukturu i održivi razvoj zajednice

Zajedničkom analizom i pregledom razvojnih prilika koje dolaze iz okruženja, na koje se ne može direktno utjecati, ali koje mogu poslužiti kao prilika za neki novi smjer ili pomicanje dosadašnjih postignuća na novu razinu, iskazala se potreba za ravnomjernim ulaganjem u kulturnu, socijalnu, obrazovnu i ekološku strukturu kao jednako važnima kao i ulaganje u razvoj gospodarstva. Organizacije civilnog društva pronalaze nova kreativna rješenja kao i odgovore za stalne potrebe ruralne zajednice. Na taj se način mogu pronaći novi odgovori na specifične probleme LAG prostora.

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
<p>Opći cilj: O snažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora</p>	<p>Opći cilj obuhvaća komponente razvoja područja LAG-a Karašica – modernizaciju i unaprjeđenje poslovanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, njihovu diverzifikaciju i razvoj djelatnosti koje proizvode više dodane vrijednosti, javni sektor u dijelu planiranja i unaprjeđenja razvoja područja, te civilni sektor koji je ključan za kvalitetu življenja. Sinergijom ova tri sektora – gospodarski, javni i civilni dogoditi će se promjene neophodne za pokretanje i poboljšanje, razvoj područja LAG-a Karašica.</p>	<p>SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije</p>	<p>Ulaganja u modernizaciju tehnoloških procesa, uvođenje novih tehnologija i rješenja za učinkovitije korištenje sirovina i energenata te proizvodnja proizvoda s oznakama kvalitete osigurat će konkurentsku poziciju na tržištu. Ulaganja u inovativne i digitalne tehnologije u preradi poljoprivrednih proizvoda prilika su za unapređenje proizvodnje i rast produktivnosti. Ulaganja u digitalne tehnologije i preciznu poljoprivredu kao i inovativne prakse prilika su za unapređenje proizvodnje i rast produktivnosti uz istovremeno održivo korištenje resursa.</p>
		<p>SC 2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine</p>	<p>Prirodna i kulturna baština ruralnih - njihova obnova po modelu uključivosti lokalnog stanovništva i lokalne ruralne zajednice mogu doprinijeti atraktivnim sadržajima na principu održivog i odgovornog upravljanja. Zbog toga im je potrebno dati novu vrijednost.</p>

		SC 3- Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području	Ruralna područja i dalje u svome prostoru imaju nedostatak i manjak kvalitete po pitanju društvene i socijalne infrastrukture u odnosu na urbana područja. Mjere ovog specifičnog cilja potaknut će da percipiramo zajednica kao izvor znanja i mjesto socijalnog i duhovnog razvoja.
--	--	---	---

LAG Karašica je definirao jedan opći i tri specifična cilja, sukladno analizi potreba područja, rezultatima zajedničkog promišljanja sektorskih grupa i realnim sagledavanjem postojećih razvojnih potencijala.

Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora kao općeg cilja obuhvatit će se sve komponente razvoja. Ovako definiran opći cilj je temelj za daljnji rast, razvoj i održivost ruralnog područja i kao takav stvara pretpostavke za konkurentnost na tržištu i kvalitetniji život svih stanovnika LAG područja.

Sva tri specifična cilja – **SC 1** - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije; **SC 2** - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnom resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine i **SC 3**- Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području usklađeni su sa ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023-2027. Nadalje sva tri specifična cilja prate opći cilj i doprinose na način da u planiranim intervencijama doprinose ulaganju u modernizaciju tehnoloških procesa, učinkovitijem korištenju energenata, kao i proizvodima s oznakama kvalitete koje će u konačnici dovesti do povećane konkurentnosti.

Pri definiranju općeg i specifičnih ciljeva vodilo se računa o iskazanim potrebama, prije svega o važnosti zadržavanja mlađeg stanovništva na području LAG-a stvaranjem

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
Oснаžiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog i privatnog i civilnog sektora	<p>SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije</p>	<p>P1. Zadržati mlade u ruralnom području u svrhu smanjenja depopulacije LAG područja P2. Povećati gospodarsku aktivnost i produktivnost na LAG području P3. Poticati diverzifikaciju poslovanja i jačanje konkurentnosti na LAG području P5. Povećati korištenje digitalnih alata i obnovljivih izvora energije u proizvodnji i lokalnoj infrastrukturi</p>	<p>Intervencija: 1.1. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava povećanjem dodane vrijednosti proizvoda – prerada poljoprivrednih proizvoda na gospodarstvu</p> <p>Intervencija: 1.2. Potpora razvoja nepoljoprivrednih djelatnosti u okviru poljoprivrednog gospodarstva primjenom modernih tehnologija</p>
	<p>SC2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovom i valorizacija kulturne i / ili tradicijske baštine</p>	<p>P1. Zadržati mlade u ruralnom području u svrhu smanjenja depopulacije LAG područja P4. Poboľšati zaštitu i unaprijediti valorizaciju prirodne i kulturne baštine P5. Povećati korištenje digitalnih alata i obnovljivih izvora energije u proizvodnji i lokalnoj infrastrukturi P6. Poticati socijalnu interakciju svih dionika u svrhu razvoja LAG područja</p>	<p>Intervencija: 2.1. Očuvanje okoliša i kulturne baštine, poticanje na održivo upravljanje prirodnim resursima, valorizacija kulturne i/ili tradicijske baštine i očuvanje identiteta područja</p>
	<p>SC3: Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama</p>	<p>P1. Zadržati mlade u ruralnom području u svrhu smanjenja depopulacije LAG područja P6. Poticati socijalnu interakciju svih dionika u svrhu razvoja LAG područja P7. Unaprijediti društvenu infrastrukturu i održivi razvoj zajednice</p>	<p>Intervencija :3.1. Prilagođavanje lokalnog teritorija kvaliteti i dostupnosti socijalnih usluga, diverzifikacija javnih djelatnosti vezane uz unaprjeđenje i održivo korištenje resursne osnove društva i okoliša i/ ili organizacija različitih događanja</p>

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativni visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupni iznos alokacije koje će LAG ostvariti u razdoblju 2023.-2027.)
Međuteritorijalni	Poljoprivreda i turizam	<ul style="list-style-type: none">- Promidžba lokalnih poljoprivrednih proizvoda i njihovo širenje i prodaja na druga tržišta- Povezivanje i umrežavanje lokalnih proizvođača i njihova edukacija i informiranje- Promidžba prirodne i kulturne baštine područja LAG - a Karašica, a sve u svrhu razvoja turizma-Povezivanje i umrežavanje pružatelja usluga u turizmu i njihova edukacija i informiranje-Poticanje svih aktivnosti koje uključuju lokalnu tradicijsku baštinu- Posjeti primjerima dobre prakse	2,5%

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	Intervencija: 1.1. Poduzetništvo u poljoprivredi, održivi rast, jačanje kapaciteta i modernizacija poljoprivrednih gospodarstava kroz inovacije, digitalnu transformaciju i investicije
Područje obuhvata	Cijelo područje LAG -a Karašica
<p>Kratki opis intervencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS 	<p>Intervencija doprinosi općem cilju LRS-a: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora, te specifičnom cilju SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije.</p> <p>Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članaka 73. i 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115.</p> <p>Intervencija doprinosi i sljedećim specifičnim ciljevima ZPP-a:</p> <p>SC2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju</p> <p>SC4 Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama uključujući smanjenje emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvenciranja ugljika te promicanje održive energije</p> <p>SC8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno bio gospodarstvo i održivo šumarstvo</p> <p>Ulaganja u digitalne tehnologije i preciznu poljoprivredu kao i inovativne prakse prilika su za unapređenje proizvodnje i rast produktivnosti uz istovremeno održivo korištenje resursa.</p> <p>Provedbom ove intervencije ostvaruje se pokazatelj rezultata: R3, R9, R15, R16, R37,R39 i R40. Intervencija doprinosi konceptu Pametnih sela jer se potiče digitalizacija poslovanja – transformacija ruralnih područja korištenjem digitalnih i komunikacijskih tehnologija. Navedeno se odnosi na male, srednje i velika poljoprivredna gospodarstva.</p> <p>Ova intervencija doprinosi u provedbi LEADER pristupa. Intervencija je kreirana, kao i cjelokupna LRS uključivanjem svih razvojnih dionika</p>

	<p>područja koje pokriva LAG Karašica i uvažavanjem njihovih potreba, prijedloga i mišljenja.</p> <p>Intervencija doprinosi sljedećim elementima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - socijalnom kapitalu, planiranjem i provedbom projektnih aktivnosti koje se odnose na jačanja kapaciteta lokalnih razvojnih dionika, njihovim životom i radom u ruralnom prostoru; - poboljšanju lokalnog upravljanja koje se ogleda u povećanom broju projektnih aktivnosti novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, - rezultatima koji su nastali provedbom partnerskih projekata, kao i kroz aktivnosti jačanja i razvoja kapaciteta lokalnih dionika, a koji se odnose na usvajanje javnih politika koje su dio strategija Europske unije. <p>Ova intervencija potaći će inovativnost, digitalizaciju u poljoprivrednoj proizvodnji, a time će ujedno doprinijeti razvoju koncepta Pametnih sela.</p> <p>Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, očituje se i u potpori mikro PG-ovima (ispod 3000 EUR ekonomske veličine) i projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.</p>
Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe registrirane za primarnu poljoprivrednu proizvodnju i/ili preradu poljoprivrednih proizvoda (ovisno o vrsti ulaganja) u skladu s nadležnim nacionalnim propisom.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>Prihvatljivi korisnik mora ispunjavati minimalno sljedeće uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima - biti upisan u Upisnik poljoprivrednika/OPG-a/drugi odgovarajući upisnik/registar/evenciju proizvođača primarnih poljoprivrednih proizvoda ili registriran za preradu poljoprivrednih proizvoda

	<ul style="list-style-type: none"> - dokazati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva od najmanje 3.000 EUR prije podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu, ukoliko se prijavljeni projekt odnosi na primarnu poljoprivrednu proizvodnju - te druge uvijete koji će biti propisani LAG natječajem.
<p>Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta</p>	<p>Da bi projekt ostvario potporu na LAG natječaju morat će udovoljiti najmanje sljedećim uvjetima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biti usklađen sa ciljevima LRS; - biti usklađen sa posebnim ciljevima ZPP za razdoblje 2023. – 2027.; - provoditi se na području LAG-a Karašica; - biti financijski i ekonomski održiv, ako je primjenjivo; - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EURA (bez PDV-a); - građevina koja je predmet rekonstrukcije i/ili opremanja mora biti postojeća (legalna) u skladu s propisima kojima se uređuje gradnja, ako je primjenjivo; - projekt mora imati izrađenu svu potrebnu dokumentaciju u skladu s propisima kojima se uređuje gradnja i prostorno uređenje, ako je primjenjivo; - nema značajan negativan utjecaj na okoliš i/ili ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ako je primjenjivo. <p>Prihvatljive vrste projekata odnose se na primarnu poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda u kojima je izlazni proizvod iz Priloga I. Ugovora.</p> <p>Prihvatljivi su projekti koji mogu uključivati sljedeće prihvatljive aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ulaganje u građenje i/ili opremanje, kupnju opreme, kupnju poljoprivredne mehanizacije, rekonstrukciju i/ili podizanje višegodišnjih nasada i dr. <p>Detaljne prihvatljive vrste ulaganja/projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
<p>Načela kriterija odabira</p>	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veličina poljoprivrednog gospodarstva (prednost će imati PG čija je veličina od 50.000 do 100.000 EURA) • nositelj/odgovorna osoba (prednost će imati PG čija je dob nositelja/odgovorne osobe niža) • sektor ulaganja (prednost će imati PG čije je ulaganje vezano za sektor stočarstva ili povrtlarstva) • radna mjesta (prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta ili čijom se provedbom zadržavaju radna mjesta)

	<ul style="list-style-type: none"> doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena (prednost imaju projekti čija ulaganja doprinose energetske učinkovitosti i/ili uvođenju obnovljivih izvora energije) dobitna vrijednost LEADER-a (prednost će imati projekti doprinose dodatnoj vrijednosti LEADER-a) <p>Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore iznositi će najviše 50% prihvatljivih troškova projekta, a povećati će se iznimno u sljedećim slučajevima: - najviše do 60% ukupno prihvatljivih troškova u slučaju da ulaganje provodi mladi poljoprivrednik.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	2
Broj sačuvanih radnih mjesta	2

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.3 Digitalizacija poljoprivrede
	Mjerna jedinica	Broj PG-ova koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	15
2.	Naziv pokazatelja	R.9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Broj PG-ova koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	12
3.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	2
4.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	3
5.	Naziv pokazatelja	R.16 Ulaganja povezana s kimom
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	2
6.	Naziv pokazatelja	R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora
	Mjerna jedinica	MW
	Ciljna vrijednost	0,02

Naziv i kod intervencije	Intervencija: 1.2. Potpora razvoja nepoljoprivrednih djelatnosti u okviru poljoprivrednog gospodarstva primjenom modernih tehnologija
Područje obuhvata	Cijelo područje LAG -a Karašica
<p>Kratki opis intervencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS 	<p>Intervencija doprinosi općem cilju LRS-a: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora, te specifičnom SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije.</p> <p>Intervencija u većini svog obuhvata i aktivnosti pripada uvjetima iz članka 73., 74. i 77. Uredbe (EU) br. 2021/2115.</p> <p>Ova intervencija proizašla je iz sljedećih potreba:</p> <p>P1. Zadržati mlade u ruralnom području u svrhu smanjenja depopulacije LAG područja</p> <p>P2. Povećati gospodarsku aktivnost i produktivnost na LAG području</p> <p>P3. Poticati diverzifikaciju poslovanja i jačanje konkurentnosti na LAG području</p> <p>Intervencija doprinosi specifičnim ciljevima SP ZPP-a:</p> <p>SC7 Privlačenje i podupiranje mladih poljoprivrednika i novih poljoprivrednika te olakšavanje održivog poslovnog razvoja u ruralnim područjima. .</p> <p>SC8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima.</p> <p>Provedbom ove intervencije ostvaruje se pokazatelj rezultata: R39.</p> <p>Potpura u sklopu ove intervencije omogućiti će stvaranje dodane vrijednosti primarnim poljoprivrednim proizvodima kao i diversifikacija gospodarstava drugim aktivnostima vezanim za poljoprivredu, a što će doprinijet gospodarskoj održivosti LAG područja.</p> <p>Ova intervencija doprinosi u provedbi LEADER pristupa. Intervencija je kreirana, kao i cjelokupna LRS uključivanjem svih razvojnih dionika područja koje pokriva LAG Karašica i uvažavanjem njihovih potreba, prijedloga i mišljenja.</p> <p>Intervencija doprinosi sljedećim elementima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - socijalnom kapitalu, planiranjem i provedbom projektnih aktivnosti koje se odnose na jačanja kapaciteta lokalnih razvojnih dionika, njihovim životom i radom u ruralnom prostoru;

	<p>- poboljšanju lokalnog upravljanja koje se ogleda u povećanom broju projektnih aktivnosti novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a,</p> <p>- rezultatima koji su nastali provedbom partnerskih projekata, kao i kroz aktivnosti jačanja i razvoja kapaciteta lokalnih dionika, a koji se odnose na usvajanje javnih politika koje su dio strategija Europske unije.</p> <p>Ova intervencija potaći će inovativnost, digitalizaciju u poljoprivrednoj proizvodnji, a time će ujedno doprinijeti razvoju koncepta Pametnih sela.</p> <p>Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, očituje se i u potpori mikro PG-ovima (ispod 3000 EUR ekonomske veličine) i projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.</p>
Ciljani korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika/OPG-a/drugi odgovarajući upisnik/registar/evidenciju proizvođača primarnih poljoprivrednih proizvoda
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>Prihvatljivi korisnik mora ispunjavati minimalno sljedeće uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima - biti upisan u Upisnik poljoprivrednika/OPG-a/drugi odgovarajući upisnik/registar/evidenciju proizvođača primarnih poljoprivrednih proizvoda; - ostali uvjeti biti će propisani LAG natječajem.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	<p>Da bi projekt ostvario potporu na LAG natječaju morat će udovoljiti najmanje sljedećim uvjetima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biti usklađen sa ciljevima LRS; - biti usklađen sa posebnim ciljevima ZPP za razdoblje 2023. – 2027; - provoditi se na području LAG-a Karašica; - biti financijski i ekonomski održiv, ako je primjenjivo;

	<ul style="list-style-type: none"> - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EURA (bez PDV-a); - građevina koja je predmet rekonstrukcije i/ili opremanja mora biti postojeća (legalna) u skladu s propisima kojima se uređuje gradnja, ako je primjenjivo; - projekt mora imati izrađenu svu potrebnu dokumentaciju u skladu s propisima kojima se uređuje gradnja i prostorno uređenje, ako je primjenjivo; - nema značajan negativan utjecaj na okoliš i/ili ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ako je primjenjivo. <p>Prihvatljivi projekti su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ulaganje u građenje novih /rekonstrukciju postojećih i/ili opremanje objekata koji su u funkciji djelatnosti ruralnog turizma i/ili tradicijskih obrta, • kupnja strojeva i opreme koji su u funkciji djelatnosti ruralnog turizma i/ili tradicijskih obrta • prerada poljoprivrednih proizvoda: ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata u funkciji prerade poljoprivrednih proizvoda i dr. <p>Detaljne prihvatljive vrste ulaganja/projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
Načela kriterija odabira	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veličina poljoprivrednog gospodarstva (prednost imaju PG-ovi s manjom EVPG); • nositelj i/ili odgovorna osoba (prednost će imati PG čija je dob nositelja/odgovorne osobe niža); • lokacija ulaganja (prednost će imati PG čije je ulaganje u naselja sa manjim brojem stanovnika); • doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode aktivnosti/ulaganja u zaštitu okoliša i/ili ublažavanje klimatskih promjena) • dodana vrijednost LEADER-a (prednost će imati projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a). <p>Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju

Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore iznosit će najviše 40% prihvatljivih troškova projekta, a povećat će se iznimno u sljedećim slučajevima: - da ulaganje provodi mladi poljoprivrednik najviše do 50% prihvatljivih troškova, - da ulaganje provode mala poljoprivredna gospodarstva najviše do 60% prihvatljivih ulaganja.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	0

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	2

Naziv i kod intervencije	Intervencija: 2.1. Očuvanje okoliša i kulturne baštine, poticanje na održivo upravljanje prirodnim resursima, valorizacija kulturne i/ili tradicijske baštine i očuvanje identiteta područja
Područje obuhvata	Cijelo područje LAG -a Karašica
Kratki opis intervencije: - svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Komunalna, društvena i socijalna infrastruktura, uvođenje zelenijeg načina života, stavljanje potreba djece, mladih i osoba starije životne dobi u fokus važan su element kvalitete života ruralnih područja koja su još uvijek suočena s nedostatkom određene vrste javne infrastrukture i nisu iste kvalitete u odnosu na urbana područja. Isto, prirodna i kulturna baština ruralnih područja predstavljaju neprocjenjiv potencijal za jedinstveni razvoj i povećanje atraktivnosti područja za život i rad. Njihova obnova po modelu uključivosti lokalnog stanovništva i lokalne ruralne zajednice mogu doprinijeti sadržajima na principu PAMETNIH SELA, odnosno održivog i odgovornog upravljanja. Intervencija u većini svog obuhvata i aktivnosti pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi:

	<p>SC2 LRS: Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovnom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine, kao i specifičnom cilju ZPP SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo.</p> <p>Obrazloženje: Provedbom ove intervencije doprinosi se Pokazatelj rezultata R40,R.41 I R42 ZPP-a. Ovom intervencijom doprinosi se potrebama područja LAG-a Karašica koje se odnose pokretanja, modernizaciju, poboljšanja ili proširenja lokalnih usluga za ruralno stanovništvo. Intervencija slijedi LEADER pristup kroz povećanje odnosno jačanje socijalnog kapitala u lokalnim zajednicama povezivanjem, umrežavanjem svih dionika ruralnog prostora. Intervencija je koncipirana tako da što bolje i učinkovitije odgovori lokalnim potrebama uvažavajući specifičnosti svake mikro zajednice koja čini lokalnu akcijsku grupu. Intervencija se razlikuje u odnosu na nacionalnu razinu očituje se u potpori povećanju kvalitete života stanovnika LAG područja pomoću ulaganja u malu infrastrukturu, odnosno projekata koji uključuju ulaganja u temeljne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima.</p>
Ciljani korisnici	<p>Prihvatljivi korisnici su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jedinice lokalne samouprave; - trgovačka društva osnovana i u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave; - javne ustanove neprofitnog karaktera osnovane od strane jedinica lokalne samouprave;
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>Prihvatljivi korisnik mora ispunjavati minimalno sljedeće uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu;

	<ul style="list-style-type: none"> - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima; - ostali uvjeti biti će propisani LAG natječajem.
<p>Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta</p>	<p>Da bi projekt ostvario potporu na LAG natječaju morat će udovoljiti najmanje sljedećim uvjetima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biti usklađen sa ciljevima LRS - biti usklađen sa posebnim ciljevima ZPP za razdoblje 2023. – 2027; - provoditi se na području LAG-a Karašica; - biti financijski i ekonomski održiv, ako je primjenjivo; - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EURA (bez PDV-a); - građevina koja je predmet rekonstrukcije i/ili opremanja mora biti postojeća (legalna) u skladu s propisima kojima se uređuje gradnja, ako je primjenjivo; - projekt mora imati izrađenu svu potrebnu dokumentaciju u skladu s propisima kojima se uređuje gradnja i prostorno uređenje, ako je primjenjivo; - nema značajan negativan utjecaj na okoliš i/ili ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ako je primjenjivo; - projekti moraju biti namijenjeni javnoj upotrebi/korištenju i moraju biti javno dostupni pojedincima i interesnim skupinama; - projekt mora predstavljati jednu funkcionalnu cjelinu i provoditi se na jednoj određenoj lokaciji, ne na više odvojenih lokacija; - isti troškovi unutar projekta ne smiju biti već sufinancirani sredstvima javne potpore. <p>Prihvatljive vrste projekata uključuju razvoj društvene i komunalne infrastrukture, a sve u cilju jačanja kvalitete života stanovnika LAG područja.</p> <p>Prihvatljivi projekti mogu uključivati aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gradnje (uključujući rekonstrukciju i/ili adaptaciju) i/ili opremanje; • edukacijsko-informativne aktivnosti; • promotivne aktivnosti i sl. <p>Prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti navedeni u natječaju LAG-a.</p>
<p>Načela kriterija odabira</p>	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvijenost područja (prednost će imati ulaganja u područja nižeg indeksa razvijenosti) • lokacija ulaganja (prednost će imati ulaganja u naselja sa manjim brojem stanovnika);

	<ul style="list-style-type: none"> • namjena ulaganja (prednost će imati projekti kojima se ulaže u turističku i/ili kulturnu i/ili sportsko-rekreacijsku namjenu) • dodana vrijednost LEADER-a (prednost će imati projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a) <p>Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR
Intenzitet potpore	do 100% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta Detaljan intenzitet potpore biti će naveden u LAG Natječaju

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	0

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	5
2.	Naziv pokazatelja	R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi
	Ciljana vrijednost	5000
3.	Naziv pokazatelja	R.42 Promicanje socijalne uključenosti
	Mjerna jedinica	Broj osoba
	Ciljana vrijednost	1000

Naziv i kod intervencije	Intervencija: 3.1. Prilagođavanje lokalnog teritorija kvaliteti i dostupnosti socijalnih usluga, diverzifikacija javnih djelatnosti vezane uz unaprjeđenje i održivo korištenje resursne osnove društva i okoliša i/ ili organizacija različitih događanja
Područje obuhvata	Cijelo područja LAG-a Karašica

<p>Kratki opis intervencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS 	<p>Intervencija doprinosi općem cilju LRS-a: Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora, te specifičnom specifičnom cilju LRS SC3: Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/ LAG području.</p> <p>Intervencija doprinosi specifičnom cilju ZPP-a SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo.</p> <p>Intervencijom se ostvaruju pokazatelji rezultata R 41 i R.42.</p> <p>Intervencija u većini svog obuhvata i aktivnostima, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući i članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115.</p> <p>Intervencija predstavlja potporu civilnom sektoru, projektima koji uključuju ulaganje u jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva, edukativne i promidžbene aktivnosti , te projektima kojima se doprinosi potrebama područja LAG-a Karašica koje se odnose na: očuvanje okoliša, valorizaciju kulturne i tradicijske baštine, očuvanje kulturnog identiteta područja te prijenos znanja i vještina čime se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.</p> <p>Time se značajno jača socijalni kapital područja. S obzirom da će se i kroz ovu intervenciju omogućiti korištenje financijskih sredstava novim korisnicima značajno se jača lokalno upravljanje, stječu nova znanja i vještine te podižu i jačaju kapaciteti lokalnih razvojnih dionika.</p> <p>Različitost intervencije u odnosu na intervencije iz SP ZPP, očituje se u potpori civilnom sektoru, te projektima koji uključuju ulaganje (jačanje kapaciteta dionika), edukacije, promocije, opremanje i sl., te projektima kojima se isključivo ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.</p>
<p>Ciljani korisnici</p>	<p>Udruge osnovane sukladno Zakonu o udrugama i Turističke zajednice osnovane sukladno Zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma</p>
<p>Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika</p>	<p>Prihvatljivi korisnik mora ispunjavati minimalno sljedeće uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi

	<p>zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116;</p> <ul style="list-style-type: none"> - imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima; - da su upisani u Registar udruga Republike Hrvatske ili u drugi odgovarajući registar i da imaju registrirano sjedište na području LAG-a Karašica; - da su upisani u Registar neprofitnih organizacija; - da su osoba/e ovlaštene za zastupanje u mandatu; - da poštuju načelo transparentnosti u području financijskog izvještavanja na način da, sukladno propisima o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, imaju, putem Registra neprofitnih organizacija, javno objavljen godišnji financijski izvještaj ili drugi financijski dokument za godinu koja prethodi objavi poziva za prijavu na potporu. - ostali uvjeti biti će propisani LAG natječajem. <p>Primjeri prihvatljivih projekata su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interesni klubovi mladih, • prostori za zajednički rad udruga– tzv. <i>coworking</i> prostori, • prostori za terensku nastavu, • opremanje društvenih prostorija, udruga i klubova za lokalno stanovništvo, • organizacija manifestacija, • organizacija izložbi, kulturni događaji, dizanje svijest javnosti o baštini, • promotivne, informacijske, edukacijske aktivnosti i drugi slični projektni prijedlozi koji će učiniti ruralno područje primjerenijim za život, ali i naglasiti potrebu i značaj javne dobrobiti lokalnih zajednica i dr. <p>Prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti detaljno će biti navedeni u natječaju LAG-a.</p>
<p>Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta</p>	<p>Da bi projekt ostvario potporu na LAG natječaju morat će udovoljiti najmanje sljedećim uvjetima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - provoditi se na području LAG-a Karašica;

		<ul style="list-style-type: none"> - biti financijski i ekonomski održiv, ako je primjenjivo; - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EURA (bez PDV-a); - biti usklađen sa ciljevima LRS; - biti usklađen sa posebnim ciljevima ZPP za razdoblje 2023. – 2027; - nema značajan negativan utjecaj na okoliš i/ili ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ako je primjenjivo. 	
Načela kriterija odabira		<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvijenost područja (prednost će imati ulaganja u područja nižeg indeksa razvijenosti) • lokacija ulaganja (prednost će imati ulaganja u naselja sa manjim brojem stanovnika); • očuvanje prirodne i kulturne baštine (prednost će imati projekti u okviru kojih se provode aktivnosti očuvanja prirodne i/ili kulturne baštine) • dodana vrijednost LEADER-a (prednost će imati projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a) <p>Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.</p>	
Najniža ukupna vrijednost projekta		Odrediti će se u LAG natječaju	
Najviša ukupna vrijednost projekta		Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)	
Najniži iznos potpore po projektu		Odrediti će se u LAG natječaju	
Najviši iznos potpore po projektu		Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR	
Intenzitet potpore		Do 100% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.	
Pokazatelji			
Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0		
Broj sačuvanih radnih mjesta	0		
R.b.			
1.	Naziv pokazatelja	R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe	
	Mjerna jedinica	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	
	Ciljna vrijednost	3000	
2.	Naziv pokazatelja	R.42 Promicanje socijalne uključenosti	
	Mjerna jedinica	Broja osoba	
	Ciljana vrijednost	1000	
Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS			
	Pokazatelj	Doprinos	Ciljna vrijednost po godinama

Intervencija LRS		Mjerna jedinica	pokazateljima rezultata ZPP	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj PG-ova koji primaju potporu	R3./SC2.				5	10			15
1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj PG-ova koji primaju potporu	R9./SC2.				4	8			12
1.1.	Ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući biološke (u megavatima), za koja je dodijeljena potpora	MW	R.15/SC4	0	0	0,00	0,0	0,02	0,0	0	0,02
1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u okviru ZPP-a kojima se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te proizvodnji obnovljive energije ili biomaterijala	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.16/SC4				1	1			2

1.1.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalent u punog radnog vremena	R37/SC8.					2			2
1.1.		Broj sačuvanih radnih mjesta						2			2
1.1.	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	R.39/SC7					2			2
1.1.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8					1	2		3
1.2.	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	R.39/SC7					2			2
2.1.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8					5			5
2.1.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	R.41/SC8				2500	2500			5000

2.1.	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	R.42/SC8				500	500			1000
3.1.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	R.41/SC8				1500	1500			3000
3.1.	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	R.42/SC8				500	500			1000

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenja u selima	Inovativna i pametna rješenja na LAG području – kupnja inovativne opreme ili korištenje inovativnih metoda rada
2.	Digitalizacija u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Ulaganja u fizičku imovinu u poljoprivredi, ulaganja u digitalizaciju u ruralnim sredinama – jedinice lokalne samouprave, udruge.
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanje klimatskih promjena u selima.	Provedba aktivnosti koje doprinose zaštiti okoliša i prirode, ublažavanju klimatskih promjena.

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

Odabir projekata na razini LAG-a vršit će se sukladno interesnim postupcima i internim procedurama LAG-a Karašica usvojenim od strane Upravnog odbora LAG-a.
Postupak odabira projekata provodit će u više koraka:

1. Priprema i objava javnog natječaja na razini LAG-a
2. Podnošenje prijave projekata i administrativna kontrola prijavljenih projekata
3. Ocjenjivanje, rangiranje projekata i odabir od strane Upravnog odbora LAG-a

PRIPREMA I OBJAVA LAG NATJEČAJA NA RAZINI LAG-a

- Priprema dokumentacije za prikupljanje projekata obuhvaća pripremu tehničke dokumentacije za objavu javnog poziva LAG Natječaja koja sadrži: rokove podnošenja za nositelje projektnih prijedloga, tip operacije za koju se raspisuje natječaj, prihvatljive korisnike, prihvatljive/ neprihvatljive troškove, visinu i intenzitet potpore za dodjelu nositeljima odabranih projektnih prijedloga te dokumentaciju za podnošenje projektnih prijedloga i kriterije odabira.
- Nakon odobrenja natječajne dokumentacije od strane Upravnog odbora LAG-a, te nakon što je prethodno usuglašen s APPRRR-om javni poziv sa potrebnom dokumentacijom objavljuje na službenim web stranicama LAG-a Nakon objave natječaja Ured LAG-a može organizirati info radionice za potencijalne prijavitelje na kojima će se dati jasne upute za popunjavanje obrazaca za prijavu projekata na natječaj, a bit će naznačena i e-mail adresa za postavljanje pitanja pisanim putem na koja će odgovarati Ured LAG-a.

PODNOŠENJE PRIJAVE PROJEKATA I ADMINISTRATIVNA KONTROLA PRIJAVLJENIH PROJEKATA

- Podnošenje prijava projekata sa svom propisanom natječajnom dokumentacijom dostavljat će se pisanim putem na adresu sjedišta LAG-a Karašica i to preporučenom pošiljkom s povratnicom u zatvorenoj omotnici na kojoj će biti jasno vidljiv datum i vrijeme predaje pošiljke u razdoblju trajanja natječaja, a sve u skladu s uputama za podnošenje prijave. Otvaranje prijava projekata pristiglih na LAG natječaj obavlja Povjerenstvo kojeg imenuje Upravni odbor LAG-a .
- Cilj administrativne kontrole je utvrditi pravovremenost i potpunost prijave te prihvatljivost nositelja projekta i osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta sukladno odredbama propisanim natječajem na LAG razini za pojedini tip intervencije.

OCJENJIVANJE, RANGIRANJE PROJEKATA I ODABIR OD STRANE UPRAVNOG ODBORA LAG-A

- Nakon provedene administrativne kontrole vrši se ocjenjivanje pristiglih projektnih prijedloga od strane Ocjenjivačkog odbora, i to odlukom Upravnog odbora LAG-a kako bi se osigurala nepristranost i stručnost ocjenjivača. Ocjenjivački odbor čine tri člana, od kojih niti jedan ne može biti član niti jednog tijela LAG -a (osim članova Povjerenstva) koje sudjeluje u postupku odabira projekta. Ocjenjivanje prijava se provodi sukladno definiranim internim procedurama LAG-a i kriterijima odabira definiranim LRS.
- Rezultat ocjenjivanja je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom. Upravni odbor zatim provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i privremenoj rang listi i provjere sukladnosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata. Na odluke Upravnog odbora, nositelji imaju mogućnost prigovora tijelu nadležnom za prigovore Nadzornom odboru LAG-a.
- Popis projekata koji su odobreni od strane LAG-a biti će objavljeni na mrežnoj stranici LAG-a nakon utvrđivanja rang liste odabranih projekata.
- Prijava odabranih projekata na natječaj APPRRR-a Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na LAG razini, LAG je dužan u ime i za račun nositelja projekta podnijeti Zahtjev za potporu putem AGRONET-a u roku šezdeset (60) dana od dana donošenja odluke na LAG razini. APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a s kriterijima navedenim u LRS i LAG Natječaju, nakon čega donosi Odluku o dodjeli sredstava za svaki pozitivno ocjenjeni Zahtjev za potporu. Lista potvrđenih i odobrenih projekata od strane APPRRR-a objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a Karašica.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost s specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)
Osnažiti razvoj ruralnog područja očuvanjem biološke raznolikosti, odgovornim upravljanjem ruralnom resursnom osnovom i baštinom uz optimalno korištenje digitalnih tehnologija i međusobnom suradnjom javnog privatnog i civilnog sektora	SC 1 - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije	Intervencija: 1.1. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava povećanjem dodane vrijednosti proizvoda – prerada poljoprivrednih proizvoda na gospodarstvu	SC2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju SC4 Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama uključujući smanjenje emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvenciranja ugljika te promicanje održive energije SC8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
		Intervencija: 1.2. Potpora razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u okviru poljoprivrednog gospodarstva primjenom modernih tehnologija	SC7 Privlačenje i podupiranje mladih poljoprivrednika te olakšavanje održivog poslovnog razvoja u ruralnim područjima SC8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
	SC 2 - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnom resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine	Intervencija: 2.1. Očuvanje okoliša i kulturne baštine, poticanje na održivo upravljanje prirodnim resursima, valorizacija kulturne i/ili tradicijske baštine i	SC8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo

		očuvanje identiteta područja	
	SC 3- Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području	Intervencija : 3.1. Prilagođavanje lokalnog teritorija kvaliteti i dostupnosti socijalnih usluga, diversifikacija javnih djelatnosti vezane uz unaprjeđenje i održivo korištenje resursne osnove društva i okoliša i/ ili organizacija različitih događanja	SC8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo

Provedba definiranih intervencija doprinijet će ostvarenju Općih i Specifičnih ciljeva definiranih u LRS. LRS LAG-a Karašica usklađena je sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP). Prilikom izrade opći i specifični ciljevi definirani su tako da omogućuju potporu poljoprivrednim gospodarstvima, cjelokupnoj lokalnoj zajednici te očuvanju prirodne, kulturne baštine i promidžbi održivog razvoja ruralnog područja.

Ostvarenjem navedenog doprinijet će se ostvarenju slijedećih specifičnih ciljeva ZPP-a:

• **SPECIFIČNI CILJ ZPP 2.** „Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju;“

Obrazloženje: Strategijom se kroz potporu primarnoj proizvodnji, preradu i diversifikaciju, podupiru modernizacija, digitalizacija i inovacije u poljoprivredi kako bi se povećala konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava područja i diversificirale djelatnosti te na taj način ostvarila dodana vrijednost proizvoda, veći dohodak a time i konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava.

• **SPECIFIČNI CILJ ZPP 4.** „Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, uključujući smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvestracije ugljika, te promicanje održive energije.

Obrazloženje: Strategijom se kroz sve intervencije potiču ulaganja koja doprinose ublažavanju klimatskih promjena ili kroz poticanje ulaganja u energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije ili dodjelom dodatnih bodova prilikom ocjenjivanja ili edukativnim aktivnostima koje se planiraju provesti na području LAG-a Karašica.

• **SPECIFIČNI CILJ ZPP 7.** „Privlačenje i podupiranje mladih poljoprivrednika i novih poljoprivrednika te olakšavanje održivog poslovnog razvoja u ruralnim područjima“

Obrazloženje: Intervencija se odnosi na poticanje ulaganja mladih poljoprivrednika dodjelom dodatnih bodova prilikom ocjenjivanja projekata koje provode mladi poljoprivrednici, a sve u cilju opstanka ruralnog prostora.

• **SPECIFIČNI CILJ ZPP 8.** „Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo“

Obrazloženje: Cilj ulaganja u malu infrastrukturu ruralnog područja je osigurati što bolje uvjete za život stanovnika ruralnih zajednica, ali i zadržati i privući radnu snagu na područjima koja su izložena depopulacijskim procesima. Navedene aktivnosti će značajno poboljšati kvalitetu života na području LAG-a Karašica, omogućiti razvoj i napredak ruralnog gospodarstva kroz poticanje ukupne održivosti.

Usklađenost LRS-a sa ZPP -om preduvjet je za poticanje i unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje koja je nositelj razvoja gospodarstva ovog prostora, promicanje očuvanja okoliša i kulturnog naslijeđa, održivosti ruralnih zajednica.

LRS LAG-a Karašica sukladna je i doprinosi sveukupnim razvojnim politikama područja, i to Planu razvoja Osječko-baranjske županije za razdoblje do 2027. godine. Opći i specifični ciljevi ove LRS doprinose slijedećim ciljevima Plana razvoja OBŽ za razdoblje do 2027. godine:

SC4. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“

SC5. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“ i

SC10. „Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva“.

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

LAG Karašica ima dovoljno ljudskih i tehničkih kapaciteta za provedbu planirane strategije. Ljudski kapaciteti uključuju zaposlenike LAG-a, predstavnike svih članica LAG-a, izvrsnu suradnju sa predstavnicima u Skupštini, Upravnom i Nadzornom odboru, ali i značajnim brojem volontera LAG-a.

LAG je tijekom 2021. imao prosječan broj zaposlenih osoba 85, a tijekom posljednje 2022. kroz odobrene projekte broj prosječan zaposlenih iznosio je 45. LAG Karašica jedan od većih LAG-ova na području RH, a broj stalno zaposlenih je 3. Važno je naglasiti da LAG ima podružnicu u Gradu Našicama koja pokriva južni dio LAG-a.

LAG Karašica je u 2022. godini ostvario prihode od članarina u iznosu 18.580,26 EURA. Članarine uplaćuju Gradovi i Općine, a iznosi prikupljeni iz članarina koriste za pred financiranje projekata koje LAG provodi, kao i za podmirenje troškova koji nisu prihvatljivi unutar provedbe ostalih odobrenih projekata.

U ovom trenutku (kolovoz 2023.) LAG provodi 3 projekata i ima 4 zaposlenih na projektima, ne računajući stalno zaposlene.

LAG Karašica ima dobru suradnju sa općinama na svom području, stoga u slučaju potrebe za pred financiranjem projekata, pozajmicama se premošćuje period od predaje do odobrenja. Zahtjeva za nadoknadu sredstava i uplate od strane nadležnog ministarstva.

U narednom programskom razdoblju LAG i dalje planira prema potrebi koristiti mehanizme pozajmica, u slučajevima kada to bude potrebno, ili će maksimalno iskoristiti mogućnost predujma. Budući da je LAG osigurao tehničke kapacitete za kvalitetan rad (4 stolna i 5 prijenosnih računala, fotokopirni uređaj, 4 multifunkcijska uređaja za ispis, te opremljene uredske prostorije za rad, LAG će pripremati, prijavljivati i provoditi i druge projekte, ali nije moguće na taj način dugoročno planirati sredstva, zaposlenja i sl. Temeljem drugih EU programa i modela financiranja, u ovoj LRS navode se izvori financiranja koja su realno dostupna i planirana.

Svu pripremu i provedbu LAG natječaja u okviru Programa ruralnog razvoja provodili su djelatnici LAG-a, a tako će biti i ubuduće. Vanjski suradnik, kao Ocjenjivač kvalitete prijavljenih projekata na objavljeni LAG natječaj angažirat će se prema potrebi i prema raspoloživim resursima.

Do sada je pripremljeno i provedeno ukupno 7 natječaja, pristiglo je ukupno 156 prijava od čega je njih 71 ostvarilo potporu LAG-a.

Tijekom 2022, ured LAG-a je promijenio sjedište, nalazi se u gradu Valpovu, a novi uredski prostori omogućili su višu razinu samostalnosti, dostupniji je u smislu prometne povezanosti, a dodatna fleksibilnost u radnom vremenu maksimalno pogoduje potencijalnim korisnicima. Dodatna pogodnost je neposredna blizina gradskih prostorija grada Valpova, pa je organizacijski lakše izvedivo održati informativne radionice, prezentacije, edukativne radionice i predavanja.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00
2024.	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00
2025.	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00
2026.	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00
2027.	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00
2028. (n+2)	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00
2029. (n+2)	3	25.550,00	20.000,00	45.550,00

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

Praćenje / monitoring provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a Karašica podrazumijeva stalno praćenje i mjerenje učinaka, ali i kvalitetu kriterija ocjenjivanja, indikatore uspješnosti i učinkovitost provedbe odobrenih projekata.

Sve prethodno navedene aktivnosti su dio redovnih aktivnosti LAG-a. Prema Statutu i internim pravilnicima o radu LAG-a, definirane su zadaće LAG-a, odgovornosti, razina transparentnosti i informiranja, ali obuhvaćaju i zadaće praćenja, izvješćivanja i ocjenjivanja učinkovitosti rada LAG-a odnosno, provedbe strategije i njezinih ciljeva i intervencija koje su navedene u strategiji i daju smjer i okvir za rad LAG-a.

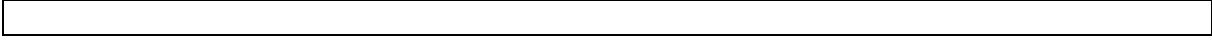
Odgovornost za navedene aktivnosti raspoređene su između Upravnog odbora, Skupštine te operativnih tijela, odnosno, zaposlenika LAG-a. Za uspješno praćenje i provjeru učinka LRS-e LAG Karašica će nastaviti ažurirati postojeću bazu podataka o korisnicima i projektima tijekom cijelog procesa (od raspisivanja natječaja i zaprimanja do odobrenja i realizacije). Baza će sadržavati podatke o odobrenim/neodobrenim projektima po natječajima, s podacima o korisniku, vrsti i iznosu ulaganja, intenzitetu ulaganja, realizaciji provedbe. Kako bi se pratio doprinos ciljevima i provjerila razina provedbe planiranih intervencija, baza korisnika će imati uspostavljeni sustav praćenja prema indikatorima LRS te vrstama korisnika, (JLS, OPG, Udruga ili dr.), lokacijama provedbe i sl. Baza ima mogućnosti pripreme analitičkog, narativnog, financijskog izvješćivanja. Provedba prethodne LRS Karašica, ali i „nove“ LRS je predmet redovitog praćenja na godišnjoj razini, kako bi se procijenio napredak u provedbi te identificirale sve potencijalne razlike između planiranih i provedenih aktivnosti, ali i otklonili nedostaci i eventualni rizici u daljnjoj provedbi. Redovito praćenje će se provoditi putem interne evaluacije LRS, kroz stalnu komunikaciju sa korisnicima, ali i kroz povratne informacije članica LAG-a. Godišnja interna evaluacija će biti predstavljena i usvojena na godišnjoj skupštini (u pravilu krajem kalendarske godine).

Internom evaluacijom, a ukoliko bude dostupno i potrebno, i vanjskom evaluacijom procijenit će se prihvatljivost odabranih intervencija, pokazatelja, primjerenost odabranih ciljeva te napredak u njihovoj realizaciji. Nadalje, procijenit će se uspješnost / provedivost akcijskog plana, transparentnost informiranja svih sektora i provedivost i primjenjivost zadanih kriterija.

Evaluacijom će se ocijeniti uloga i doprinos pojedinih upravnih i operativnih tijela LAG-a, njihova rada i adekvatnosti određenih načina njihova angažiranja za rad na provedbi strategije (procedure, usklađenost sa zakonskim okvirom, sredstva, kriteriji angažiranja vanjskih suradnika i dr.). U slučaju da Upravno tijelo, temeljem dostavljenog izvješća o provedbi LRS-a ustvrdi kako je došlo do promjene mogućnosti provedbe u odnosu na to kako je zadano strategijom, donosi se odluka o revidiranju strategije i njezinoj prilagodbi promijenjenim uvjetima.

Ciljevi vrednovanja LRS su: Unapređenje sustava upravljanja LRS; Identifikacija novih mogućnosti financiranja kroz LRS; Usklađivanje s nacionalnom politikom i SP ZPP Republike Hrvatske i Priprema za novo programsko razdoblje, do 2027. godine, ali i procjena potreba za naredno proračunsko razdoblje. Vrednovanje provedbe Strategije provodi se, ukoliko se za to pokaže potreba, na dvije razine: Interno vrednovanje provodi se na razini svake godine kroz pripremu Akcijskog plana i sastavljanje izvješća o radu te izradu interne evaluacije provedbe Lokalne razvojne strategije. Ovom vrstom postupka na provedbenoj razini se prati uspješnost realizacije Strategije kroz identificirane indikatore te se daje osvrt na sam proces provedbe s aspekta LAG-a kao upravljačkog tijela.

Vanjsko vrednovanje provodi neovisni stručnjak, maksimalno 2 x tijekom provedbe LRS koristeći metode: Analize dokumenta LRS, Analize godišnjih izvješća provedbe, Razgovor s korisnicima i lokalnim partnerstvom te Izrada preporuka. Godišnja interna evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije objavljuje se javno na stranicama LAG-a. Za potrebe provedbe vrednovanja potrebno je planirati i određene financijske resurse vezano za samo vrednovanje i animaciju dionika.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Naziv pokazatelja rezultata ZPP (RI)	Naziv mjerne jedinice	Mjerna jedinica	Intervencija LRS (naziv i/ili kod)	Ciljna vrijednost po godinama								
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost	
R.3. Digitalizacija poljoprivrede	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj PG-ova koji primaju potporu	1.1.				5	10				15
R.9. Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	1.1.				4	8				12
R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora	Ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući biološke (u megavatima), za koja je dodijeljena potpora	MW	1.1.					0,02				0,02

R.16 Ulaganja povezana s klimom	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u okviru ZPP-a kojima se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te proizvodnji obnovljive energije ili biomaterijala	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	1.1.				1	1			2
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	1.1.					2			2
R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	1.1. 1.2.					4			4
R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	1.1. 2.1.					6	2		8

R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe:	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništvo koje ima koristi	2.1. 3.1.				4000	4000			8000
R.42 Promidžba socijalne uključenosti	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	2.1. 3.1.				1000	1000			2000

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Kako bi se LRS mogla uspješno provesti, važno je izraditi plan potrebnih sredstava u obliku financijskog plana. Financijski plan predstavlja raspored udjela financijskih sredstava raspoređenih po mjerama i prioritetima za programsko razdoblje. Da bi financijski plan bio strateški usmjeren, važno je sudjelovanje i konsenzus svih uključenih dionika. Financijski plan uključuje raspored financijskih sredstava za cijelo programsko razdoblje.

Financijski raspored sredstava kojima će se financirati projekti iz LRS određen je na temelju utvrđenih problema i potreba te njihove prioritizacije s jedne strane te Odluke o odabiru LAG-a i dodjeli sredstava javne potpore.

Ukupan iznos sredstava ZPP-a je raspoređen na tri cilja na način da je:

62 % raspoloživih sredstava alocirano na **SC 1** - Jačanje tržišne orijentiranosti i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava uključujući veću usmjerenost ka digitalizaciji i promicanju održive energije,

31 % sredstava na **SC 2** - Promicanje zaštite i održivog upravljanja prirodnim resursnom osnovom i valorizacija kulturne i tradicijske baštine,

7% sredstava na cilj **SC 3**- Unaprjeđenje socijalnog kapitala i poboljšanje kvalitete života u lokalnim zajednicama/LAG području.

Gornji postoci odnose se na iznos koji će biti alociran LAG-u Karašica a koji će LAG usmjeriti prema korisnicima na svom području putem LAG natječaja.

Sredstva za tekuće troškove i animaciju iznose 25% ukupnih sredstava, a godišnje će biti utrošeno od 4 do 4,5% sredstava (2024 – 2029 godina), priprema i provedba projekta suradnje iznose ukupno 2,5% sredstava, sa rasporedom korištenja 1% u 2025. godini i 1,5% u 2026. godini.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)							Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.		
1.1.	0,00	0,00	0,00	35,00	0,00	0,00	0,00	35,00%	5%
1.2.	0,00	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	10,00%	
2.1.	0,00	0,00	0,00	22,50	0,00	0,00	0,00	22,50%	5%
3.1.	0,00	0,00	0,0	2,50	2,50	0,00	0,00	5,00%	
Tekući troškovi i animacija	0,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,50	4,50	25,00%	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje	0,00	0,00	0,00	1,50	1,00	0,00	0,00	2,50%	n/p
UKUPNO	0,00	4,00	4,00	75,50	7,50	4,50	4,50	100%	

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

LAG planira u toku 3 godine raspisati sve Natječaje namijenjene korisnicima sa svog područja. Dinamika raspisa je 1-2 natječaja godišnje. Natječaj koji se planira ponavljati je natječaj za udruge koji se planira otvoriti tijekom 2026. i 2027. godine. Ostale intervencije planiraju se raspisati samo jednom u programskom razdoblju.

Natječajni će biti otvoreni minimalno 30 dana kako bi se osiguralo dovoljno vremena za kvalitetnu pripremu projektnih prijava, a sukladno Pravilniku te Smjernicama za provedbu postupka odabira projekata. Projekti suradnje kao i mjera koja se tiče tekućih troškova i animacije će se provoditi kontinuirano, cijelo vrijeme trajanja provedbe LRS-a s obzirom da se radi o horizontalnim mjerama koje su nužne za uspješnu provedbu LRS-a i ostvarenje zadanih ciljeva. U tablici je prikazan akcijski plan provedbe LRS-a za vrijeme programskog razdoblja.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							Ukupno
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
1.1. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava povećanjem dodane vrijednosti proizvoda – prerada poljoprivrednih proizvoda na gospodarstvu			1					1
1.2. Pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u okviru poljoprivrednog gospodarstva primjenom modernih tehnologija				1				1
2.1. Očuvanje okoliša i kulturne baštine, poticanje na održivo upravljanje prirodnim resursima, valorizacija kulturne i/ili tradicijske baštine i očuvanje identiteta područja				1				1
3.1. Prilagođavanje lokalnog teritorija kvaliteti i dostupnosti socijalnih usluga, diversifikacija				1	1			2

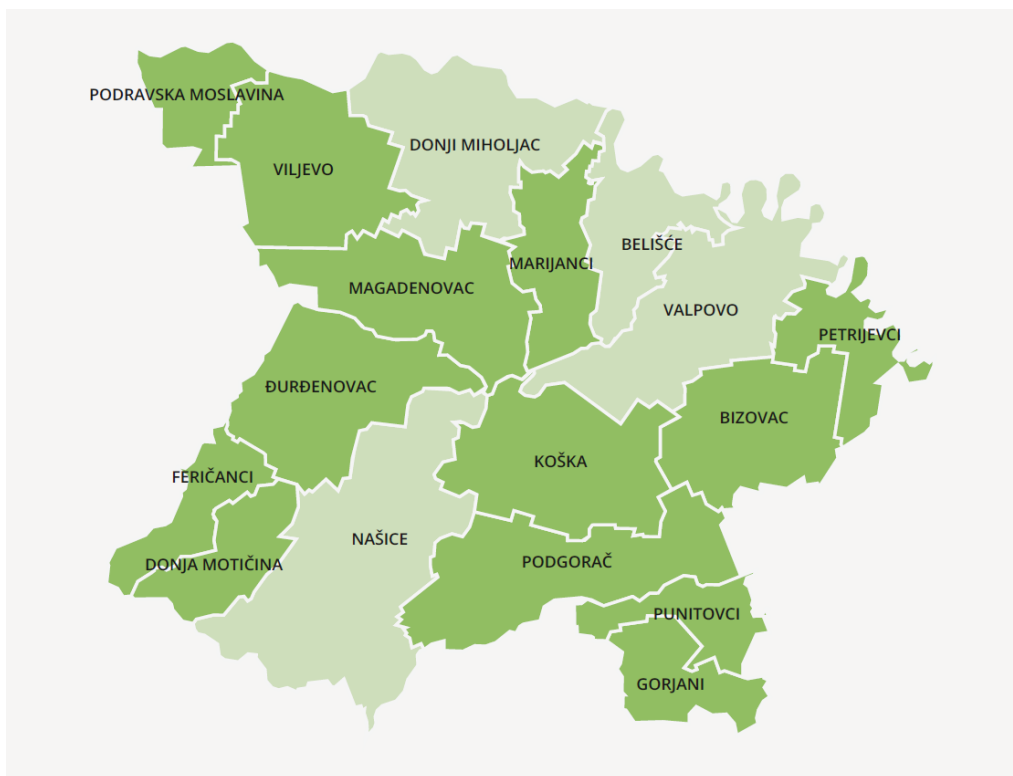
javnih djelatnosti vezane uz unaprjeđenje i održivo korištenje resursne osnove društva i okoliša i/ ili organizacija različitih događanja								
UKUPNO			1	3	1			5

8. PRILOZI

Prilog 1. POPIS KRATICA

AGRONET	Elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
CLLD	Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom (engl. <i>Community Led Local Development</i>)
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IT	Informacijske tehnologije
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja (fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i>)
LRS	Lokalna razvojna strategija
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
SOPG	Samoopskrbno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PRR	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020.
PP	Park prirode
RH	Republika Hrvatska
SP ZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.
TZ	Turistička zajednica
OBŽ	Osječko-baranjska županija
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU-a

Prilog 2. Karta LAG-a Karašica sa nazivima JLS

Prilog 3. Broj stanovnika po naseljima

Naziv JLS GRADOVI	Nazivi naselja u JLS	Broj stanovnika u naselju
Belišće	Belišće	5.358
	Bistrinci	1.290
	Bocanjevci	346
	Gat	605
	Gorica Valpovačka	146
	Kitišanci	145
	Tiborjanci	219
	Veliškovci	560
	Vinogradci	215
Donji Miholjac	Donji Miholjac	5.359
	Golinci	342
	Miholjački Poreč	148
	Podgajci Podravski	544
	Radikovci	246
	Rakitovica	721
	Sveti Đurađ	703
Našice	Brezik Našički	333
	Ceremošnjak	81
	Crna Klada	-
	Gradac Našički	135
	Granice	55
	Jelisavac	1.037
	Lađanska	225
	Lila	168
	Londžica	139
	Makloševac	116
	Markovac Našički	1.405
	Martin	932
	Našice	7.339
	Polubaše	13
	Ribnjak	45
	Rozmajerovac	15
	Velimirovac	948
	Vukojevci	712
	Zoljan	638
	Valpovo	Harkanovci
Ivanovci		405
Ladimirevci		1.285
Marjančaci		258
Nard		377
Šag		423

	Valpovo	6.341
	Zelčin	294
JLS - OPĆINE		
Bizovac	Bizovac	1.723
	Brođanci	454
	Cerovac	10
	Cret Bizovački	487
	Habjanovci	374
	Novaki Bizovački	180
	Samatovci	507
	Selci	7
Donja Motičina	Donja Motičina	1.000
	Gornja Motičina	27
	Seona	311
Đurđenovac	Beljevina	596
	Bokšić	346
	Bokšić Lug	209
	Đurđenovac	2.325
	Gabrilovac	57
	Klokočevci	357
	Krčevina	97
	Ličko Novo Selo	81
	Lipine	46
	Našičko Novo Selo	273
	Pribiševeci	322
	Sušine	199
	Šaptinovci	421
	Teodorovac	33
Feričanci	Feričanci	1.330
	Gazije	27
	Valenovac	142
	Vučjak Feričanački	235
Gorjani	Gorjani	784
	Tomašanci	457
Koška	Andrijevac	90
	Branimirovac	86
	Breznica Našička	524
	Koška	1.248
	Ledenik	132
	Lug Subotički	237
	Niza	362
	Normanci	272
Ordanja	121	

	Topoline	121
Magadenovac	Beničanci	394
	Kučanci	401
	Lacići	322
	Magadenovac	97
	Malinovac	92
	Šljivoševci	272
Marijanci	Bočkinci	174
	Brezovica	36
	Čamagajevci	178
	Črnkovci	639
	Kunišinci	249
	Marijanci	676
	Marijanski Ivanovci	1
Petrijevci	Petrijevci	1948
	Satnica	535
Podgorač	Bijela Loza	123
	Budimci	544
	Kelešinko	45
	Kršinci	88
	Ostrošinci	88
	Podgorač	784
	Poganovci	169
	Razbojište	257
	Stipanovci	369
Podravska Moslavina	Podravska Moslavina	959
	Gezinci	24
	Krčeničnik	249
	Martinci Miholjački	23
	Podravska Poslavina	663
Punitovci	Josipovac Punitovački	704
	Jurjevac Punitovački	264
	Krndija	40
	Punitovci	566
Viljevo	Blanje	34
	Bockovac	39
	Cret Viljevski	51
	Ivanovo	226
	Kapelna	222
	Krunoslavje	68
	Viljevo	987

Izvor: <https://popis2021.hr/>

Prilog 4. Popis zaštićenih kulturnih dobara

Rd. br.	Reg. br.	Naziv dobra	Naselje	JLS	Smještaj/adresa	Vrsta	Klasifikacija
1	Z-6803	Gutmannov parni vlak	Belišće	BELIŠĆE	Belišće, Trg Ante Starčevića 1	POK (P)	prijevozno sredstvo
2	Z-4280	Orgulje u crkvi sv. Ane	Radikovci	DONJI MIHOLJAC	Crkva sv. Ane, Radikovci	POK (P)	glazbeni instrumenti
3	Z-2506	Inventar crkve sv. Arhandela Mihovila	Donji Miholjac	DONJI MIHOLJAC	Crkva sv. Mihovila Arkandela, Donji Miholjac, Trg Ante Starčevića 010	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka
4	Z-2426	Orgulje u crkvi sv. Mihovila Arkandela	Donji Miholjac	DONJI MIHOLJAC	Crkva sv. Mihovila Arkandela	POK (P)	glazbeni instrumenti
5	Z-6995	Zbirka stranih rijetkih knjiga XVI. stoljeća u knjižnici Franjevačkog samostana sv. Antuna Padovanskog	Našice	NAŠICE	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom, Našice, Kralja Tomislava 1	POK (Z)	zbirka knjižnog gradiva
6	Z-6389	Zbirka inkunabula iz knjižnice franjevačkoga samostana sv. Antuna Padovanskog	Našice	NAŠICE	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom, Našice, Kralja Tomislava 1	POK (Z)	zbirka knjižnog gradiva
7	Z-4743	Inventar franjevačke crkve sv. Antuna Padovanskog i samostana	Našice	NAŠICE	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka
8	Z-3304	Zbirka etnografskih predmeta	Vukojevci	NAŠICE	Vukojevci, Ulica kralja Tomislava 175	POK (Z)	etnografska zbirka
9	Z-1390	Orgulje u crkvi sv. Antuna Padovanskog	Našice	NAŠICE	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom	POK (P)	glazbeni instrumenti
10	ROS-44	Inventar crkve sv. Martina	Martin	NAŠICE	Kapela sv. Martina, Martin,	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka
11	ROS-115	Biblioteka franjevačkog samostana	Našice	NAŠICE	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom, Našice, Kralja Tomislava 1	POK (Z)	zbirka knjižnog gradiva
12	ROS-147	Muzejska zbirka Franjevačkog samostana	Našice	NAŠICE	Crkva sv. Antuna Padovanskog sa samostanom, Našice, Kralja Tomislava 1	POK (Z)	muzejska zbirka

13	Z-4745	Inventar crkve Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije	Valpovo	VALPOVO	Crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije sa župnim dvorom, Valpovo, Trg kralja Tomislava 12	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka
14	Z-1399	Orgulje u crkvi Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije	Valpovo	VALPOVO	Crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije sa župnim dvorom	POK (P)	glazbeni instrumenti
15	Z-4744	Oltarna pala "Sv. Ane" u crkvi sv. Ane	Brođanci	BIZOVAC	Crkva sv. Ane	POK (P)	sakralni/religijski predmet
16	Z-4610	Orgulje u crkvi Svetog Duha	Feričanci	FERIČANCI	Crkva sv. Duha	POK (P)	glazbeni instrumenti
17	Z-4277	Orgulje u crkvi sv. Jakova Apostola	Gorjani	GORJANI	Crkva sv. Jakova Apostola	POK (P)	glazbeni instrumenti
18	Z-2505	Inventar crkve sv. Jakova	Gorjani	GORJANI	Crkva sv. Jakova Apostola, Gorjani, Bolokan 15	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka
19	Z-3728	Orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla	Koška	KOŠKA	Crkva sv. Petra i Pavla	POK (P)	glazbeni instrumenti
20	Z-3987	Orgulje u crkvi sv. Karla Boromejskog	Lacići	MAGADENOVAC	Crkva sv. Karla Boromejskog, Lacići, Lacići,	POK (P)	glazbeni instrumenti
21	ROS-27	Inventar crkve sv. Grgura Velikog	Šljivoševci	MAGADENOVAC	Crkva sv. Grgura Velikog, Šljivoševci,	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka
22	Z-6726	Oltarna pala "Sv. Petra i Pavla"	Marijanci	MARIJANCI	Crkva sv. Petra i Pavla	POK (P)	sakralni/religijski predmet
23	Z-2503	Inventar crkve sv. Petra Apostola	Petrijevci	PETRIJEVCI	Crkva sv. Petra Apostola, Petrijevc, Republike 70	POK (Z)	sakralna/religijska zbirka